NICC Magazine 12 /2018

Indiëgangers gaan eindelijk praten (zie: pag. 2)

In dit nummer

Indiëgangers gaan na meer dan 65 jaar eindelijk praten.....2

Soekarno, Hatta en cs. na augustus 1945.....4

Toegoenezen, een bijzondere groep.....8

Het gewicht van de draak.....9

Hotel Des Indes bij wereldtop.....12

Sophiahof – Van Indië tot nu.....15

Straatnaambordjes van bamboe.....17

Jes nieuws.....18

Ebbe op Bali.....19

Indorock in Stedelijk Museum Breda.....20

Kort Indisch nieuws..24

Rockers voor Museum RockArt.....25

Website Indisch en Moluks verzet gelanceerd.....26

Column.....27

Gratis maandelijks e-magazine voor de Indische gemeenschap

jaargang 10, december 2018 | oplage: 9700

Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Van de redactie

Alweer de laatste editie van 2018, met daarin aandacht voor het feit dat oud-Indiëgangers eindelijk gaan praten over hun ervaringen. Verder een artikel van gastauteur Jan Willem Hoegen over de sleutelfiguren na augustus 1945. Gevolgd door een stuk over de Toegoenezen. Ook aandacht voor de expansie-drift van China over de Zuid Chinese Zee. Dan twee artikelen met als thema Indo Rock. En natuurlijk de column.
Leest u ook de korte mededeling op de KIDS-pagina.
Rest ons nog om u allen, mede namens redactie, correspondenten en alle andere auteurs en medewerkers hele mooie en sfeervolle Kerstdagen toe te wensen en vanzelfsprekend een heel voorspoedig 2019, in gezondheid en geluk.

Heeft u overigens zelf een verhaal te vertellen, waarvan u denkt dat dit onze lezers zal interesseren? NICC Magazine stelt zijn redactionele inhoud met alle plezier voor u open.
Graag willen wij u ook wijzen op de mogelijkheid ***NICC Magazine als advertentie medium*** te gebruiken. Hierbij een oproep aan alle lezers die eigenaar zijn van een bedrijf of er werkzaam zijn als PR manager om NICC Magazine als mogelijkheid te zien om ***uw bedrijf of product onder de aandacht*** van nu 9600 abonnees te brengen. Tevens willen wij een beroep doen op uw ***waardering*** als abonnee voor het zeer vele werk dat wij maandelijks aan NICC Magazine hebben. Houdt u in gedachten dat NICC Magazine geheel GRATIS is, hetgeen echter niet betekent dat wij geen kosten hebben. Juist in deze tijden is ***uw betrokkenheid*** bij NICC Magazine van groot belang en vragen wij u een ***VRIJWILLIGE DONATIE***. Wij zullen u daarvoor zeer dankbaar zijn en u zult verzekerd zijn van een blijvende gratis toezending van uw geliefde en gewaardeerde NICC Magazine.
Onze volledige bankgegevens zijn: (BIC: RABONL2U)
NL39 RABO 0129 2168 36, t.n.v. ***N.I.C.C.*** Den Haag NL.
Mogen wij u tenslotte vragen om NICC Magazine zoveel mogelijk bij uw familie, vrienden en kennissen onder de aandacht te brengen? Vraag hen ook gratis abonnee te worden. Wij wensen u weer veel plezier met uw NICC Magazine. En mede dankzij uw donaties en advertenties kan NICC Magazine helemaal GRATIS blijven.

Hans Vogelsang, hoofdredacteur.

Indiëgangers gaan na meer dan 65 jaar eindelijk praten

Door: Wiebe Pennewaard

Meer dan 65 jaar lang zwegen verreweg de meeste militairen die eind van de jaren veertig vochten in Nederlands Indië. Een groep van hen, nu hoogbejaard, besloot om het verhaal alsnog te vertellen. Een speurtocht naar de beweegredenen.

Vijftien dienstplichtigen van tussen de tachtig en honderd jaar oud spraken in de afgelopen anderhalf jaar uitgebreid met Hylke Speerstra. De schrijver en oud-journalist Speerstra bundelde hun herinneringen, met die van een deserteur een principiële dienstweigeraar en een dienstplichtige die in Nederland jacht moest maken op weigeraars, in het eind vorig jaar verschenen Friestalige 'Op klompen troch de dessa'. Onlangs verscheen de Nederlandse vertaling, en het succes in twee talen is onverwacht groot. Beide bundels beleefden al diverse herdrukken.

Dit laatste lijkt opmerkelijk, want sinds begin jaren vijftig verscheen er een constante stroom aan boeken en artikelen over wat officieel de politionele acties in Nederlands Oost-Indië heetten. Alleen al in Speerstra's boek omvat de lijst van geraadpleegde en aanbevolen literatuur 278 titels. Van persoonlijke herinneringen tot wetenschappelijke beschouwingen, verschenen van direct na de soevereiniteitsoverdracht aan het nieuwe Indonesië in 1949 tot verse publicaties uit de huidige eeuw.

Wat het minstens 279e boek hier aan toevoegt is de openheid van direct betrokkenen, die een leven lang niet over hun Indische ervaringen spraken. Uit de vele reacties op 'Op klompen...' blijkt dat de geportretteerde mannen model staan voor een groot deel van de Nederlandse jongens, die werden verscheept naar wat een niet te winnen guerrilla-oorlog zou blijken. Dit deel, waarschijnlijk het merendeel van de ruim honderdduizend betrokken dienstplichtigen, sprak na thuiskomst niet over de gevechten, straf-expedities, martelingen, executies en andere gruwelen.

Voor hun zwijgzaamheid bestaan begrijpelijke redenen. Speerstra schetst per gesprekspartner niet alleen diens achtergrond en belevenissen tot zij naar Indië werden verscheept. Hij schildert ook de vaak onthutsende situaties na hun terugkeer, jaren later. Nederland werkte, bekomen van de korte euforie na de bevrijding in 1945, druk aan de wederopbouw van de natie.
De gerepatrieerde Indiëgangers kwamen thuis in een wereld die was veranderd, met familieleden en vrienden die waren veranderd. 'Ik vertelde uit mezelf maar niks. Maar er werd ook niet naar gevraagd', luidt een verklaring in meerdere verhalen.

Na enkele jaren definitief taboe

Waar er wel belangstelling was, wilden of konden veel ex-militairen niet over hun ingrijpende Indische belevenissen vertellen. De posttraumatische stressstoornis (PTSS) was nog niet uitgevonden, nazorg door de overheid of vanuit de gezondheidszorg bestond niet. Daarbij maakte het tijdsgewricht dat, als vader eenmaal had gezegd er niet over te willen praten, moeder en de kinderen dit zonder discussie respecteerden. En na een paar jaar zwijgen was het onderwerp definitief taboe, zoals ook de ervaringen uit de Tweede Wereldoorlog in tal van Nederlandse gezinnen nimmer ter sprake kwamen.
Op de valreep, naar leeftijd gemeten, hebben de gesprekspartners van Speerstra toch hun hart uitgestort. Vaak in meerdere en lange sessies, met ontboezemingen, bijzonderheden en gevoelens die zij voor hun partner en kinderen stil hebben gehouden. Wat dreef hen, nadat ze voor de eerste keer door de auteur waren gevraagd het verhaal te vertellen?

Douwe Draaisma, hoogleraar geschiedenis van de psychologie aan de Rijksuniversiteit van Groningen, is specialist op het terrein van het geheugen. Hij schreef onder meer 'Vergeetboek' en 'De heimweefabriek', over trauma en verdringing, over de herinneringen vanaf de jongste jeugd en de rol van herinneringen bij het ouder worden. Draaisma was als adviseur betrokken bij het ontstaan van ''Op klompen...', en spreekt als geheugendeskundige soms ook bij lezingen en andere evenementen rond het boek.

Geregeld valt dan de term reminiscentie. Dit fenomeen valt te verklaren als het bovendrijven van soms erg oude herinneringen door een onverwachte gebeurtenis in het heden. Simpel gezegd: door het horen van een bepaald liedje op de radio drijft plotseling de hele verliefdheid op die ene jongen, dertig jaar geleden maar in volle omvang, boven. Ook geuren en smaken staan bekend als 'triggers'. In de geestelijke gezondheidszorg wordt reminiscentie bij bepaalde therapieën bewust toegepast om herinneringen op te roepen, waarmee de oorzaak van een mogelijk trauma kan worden achterhaald, en de kwaal behandeld. Ook in de gerontologie, die zich onder meer richt op dementerende ouderen, is reminiscentie een hulpmiddel.

Vertaald naar de late maar gedetailleerde openheid van Speerstra's gesprekspartners kan er worden gezocht naar wat bij hen plotseling de knop omzette, in termen van reminiscentie. Van andere veteranen is bekend dat het onvoorbereid op televisie zien van nieuwe gevechtssituaties, zoals bijvoorbeeld in het Midden-Oosten door de opkomst van Islamitische Staat, heftige herinneringen kunnen wakker maken, met paniekaanvallen en nachtmerries. De gevolgen van wat nu wel wordt herkend als PTSS kunnen dramatisch zijn.

Voor de zwijgende oud-Indiëgangers lijkt een dergelijke eenvoudige vorm van reminiscentie minder voor de hand te liggen. Zij zagen sinds 1950 zo veel oorlogen en guerrilla's in krant en op tv voorbijkomen, met ook steeds indringender verslagen en beelden, dat zij niet met z'n allen in 2013 en '14 plotseling klaar waren voor 'eindelijk openheid', na 65 jaar zwijgen. Ook zal de prototypische Friese Speerstra, na het eerste aanbellen bij de voordeur, weinig onverhoedse herinneringen hebben opgeroepen aan tropische dessa's onder een brandende zon.

Er werd niet naar gevraagd

Een deel van het antwoord ligt waarschijnlijk in het hiervoor vermelde citaat 'Ik vertelde uit mezelf maar niks. Maar er werd ook niet naar gevraagd.' Eindelijk zat er iemand bij het kopje thee, die er nadrukkelijk wel naar vroeg. En ook nog iemand die niet tot de directe kring van verwanten, vrienden en kennissen behoorde. Het praat ook gemakkelijker op de sofa bij de geduldig luisterende psycholoog of psychiater die je na de therapie nooit meer ziet, dan aan de keukentafel tegen eigen partner of kind.

Hierbij probeerde Speerstra, met succes, de verhalen in een breder kader te plaatsen. Niet in brede maatschappelijke of politiek-historische zin, maar in een klein, haast antropologisch kader. De bezoeker wilde eerst en vooral weten hoe de levens eruit zagen voor de gang naar Indië. En na het relaas over de Oost wilde hij zeker ook nog horen hoe het leven na die tijd was verlopen. De verteller mag alles in perspectief plaatsen. Dit schenkt vertrouwen, maakt het een-voudiger om ook gewag te maken

van pijnlijke situaties, meer dan dat uitsluitend naar die situaties wordt gevraagd, en levert uiteindelijk het echte verhaal.

Het complete antwoord moet dus luiden dat de auteur op het goede moment – Magere Hein staat immers steeds ongeduldiger om de hoek te wachten – op de enige goede wijze de mannen aan het praten heeft gekregen en gehouden. Een soort reminiscentie langs een omweg, alzo. De reacties op het boek, zowel de Fries- als Nederlandstalige editie, uit de hoek van andere oud-Indiëgangers doen vermoeden dat zij langs deze weg hun verhaal ook hadden willen vertellen, na decennia zwijgen. En met grote zekerheid kan worden aangenomen dat naar aanleiding van 'Op klompen...' een behoorlijk tal inmiddels in eigen kring alsnog is gaan praten over die zwarte periode in onze vaderlandse geschiedenis.

Hylke Speerstra: 'Op klompen troch de dessa', gebonden, €25,00 uitgeverij Bornmeer; 'Op klompen door de dessa', paperback, €21,99, uitgeverij Atlas Contact. *Bron:* http://www.fryslan1.frl/.

BORCADEN
BORCA ONLINE
Weimarstraat 39
2562GP Den Haag
0703642806

Soekarno, Hatta en cs. na augustus 1945

Door: Jan Willem Hoegen

Bij het beoordelen van de situatie in Indië na 15 augustus 1945 is het goed te bedenken dat er twee groepen Indonesiërs waren.
Enerzijds de oudere Indonesiërs, die opgegroeid waren met de Nederlandse normen en waarden; anderzijds de jonge Indonesiërs , geboren na 1930. Die jongeren waren drie jaren lang blootgesteld geweest aan de Japanse racistische propaganda: Weg met alle blanken uit Azië – Azië voor de Aziaten – die een niet-christelijke godsdienst aanhangen, onder leiding van de Japanners. Die boodschap was drie jaar lang, dag en nacht, op elke straathoek in en om de grote steden op Java luidruchtig rondgebazuind uit hoog opgehangen luidsprekers. In de rivieren op Java dreven de laatste vier maanden van 1945 vele duizenden, zo niet tienduizenden lijken van veelal Indonesiërs die een christelijke godsdienst aanhingen. Daarnaast moeten we niet vergeten dat we onder Indonesië in het begin slechts Java moesten verstaan.
Zeker geldt dat hier voor de zogenoemde Bersiap-periode, die voornamelijk op Java en slechts

op beperkte schaal op Sumatra heeft plaatsgevonden. De gebieden waar de Australiërs de macht van de Japanners overnamen, zagen ze tot hun verwondedring dat de plaatselijke bevolking grote feesten aanrichtten om de terugkomst van de Nederlanders te vieren. Dat verklaard veel van wat er gebeurde in de nieuwe republiek.

Koesno Sosrodihardjo (Soekarno)

De oudere Indonesiër weet dat de onafhankelijkheid alleen te verkrijgen is, indien de Verenigde Naties Indonesië zullen erkennen. Tevens zijn de oudere Indonesiërs ervan bewust dat Nederland en Indië de vijfde economische macht van de wereld waren en dat dit succes alleen tot stand was gekomen door instemming van en samenwerking met de Indonesische bevolking door de Nederlanders.

Een en ander had tot gevolg dat in de jaren dertig de Indonesische bevolking een voor die tijd ongekend welvaartsniveau had. En die welvaart van de gewone 'boeng' wensten ze zeker niet op te geven. Dus onafhankelijkheid maar wel met een nog lange samenwerking met de Nederlanders. En dit zien we terug bij de uitkomst van de Ronde Tafel Conferentie van november 1949.

Daarnaast was er de jongere Indonesiër die pas met derden wilde praten nadat alle blanken hun land hadden verlaten, liefst met geweld. Tevens werden zij gemanipuleerd door de nog steeds aanwezige Japanners, die nu – na de oorlog – wilden dat Indonesië een gewillige grondstoffenleverancier zou worden van Japan.

Dan was er nog (in het bijzonder op Java) een derde partij. Dat waren de misdadigersbenden, die vanouds door de Nederlanders gedoogd werden, zolang zij de Nederlandse belangen maar niet beschadigden. Die benden boden hun diensten aan aan de Indonesiërs die het meeste geld boden.
Het waren de ex-KNIL officieren die het belang van deze benden voor hun positie inzagen en gebruikten. Tevens ontdekten ze zo een manier van financiering, los van het centraal gezag.

De behoefte aan macht om Indonesië te besturen, was ook zeer sterk bij de mohammedanen en uiteraard ook bij de communisten die dat eveneens probeerden in China, Korea en Vietnam.

Omdat de Britten pas op het laatste moment als geallieerde macht Java en Sumatra moesten bezetten (en de Nederlanders met de Australiërs mee mochten naar de rest van de archipel), hadden de Japanners de opdracht om orde en rust op Java te handhaven. De Britten hadden eenvoudigweg niet voldoende mensen om Java effectief te bezetten, noch het geld om de benodigde uitrusting aan te schaffen voor een grote militaire macht. Evenmin hadden zij de politieke wil om op Java te gaan vechten tegen de rebelse Indonesiërs.
Het probleem van de jongere Indonesiër was dat ze Soekarno als hun leider zagen. Indonesië was als enige land in Azië (met uitzondering van de Molukken en Nieuw-Guinea) waar door de lokale bevolking niet fel tegen de Japanners is gevochten. Tijdens de Japanse tijd had Soekarno de jongeren enthousiast gemaakt voor de onafhankelijkheid onder Japanse leiding, omdat hij in de onoverwinnelijkheid van de Japanners geloofde.
Verder lichtten de Japanse officieren hen in over 'bijltjesdag' in Nederland na de Duitse capitulatie. Zij wilden wel onderhandelen, maar dan met de diplomatie van de bamboe runtjing. En met Indonesië bedoelden zij Indië mét Malakka (nu Maleisië), geheel Borneo, geheel Timor en geheel Nieuw-Guinea. (de Minangkabauers waren ook in Maleisië politiek actief).

Mohammad Hatta

Maar voor veel oudere Indonesiërs was Soekarno niets meer dan een collaborateur met de Japanners. Men hield hem verantwoordelijk voor de dood van miljoenen Indonesiërs. En dat was ook de reden dat – onder andere – de Nederlandse minister-president Drees met deze man onder geen beding wilde onderhandelen. En dat na de Indonesische onafhankelijkheidserkenning Nederland Soekarno niet uitnodigde om als staats-

hoofd van een natie op bezoek naar Nederland te komen.

Dit resulteerde in een felle machtsstrijd in Indië tussen de verschillende Indonesische bevolkingsgroepen. Een strijd die voor hen veel belangrijker was dan de strijd tegen de Nederlanders en zeker vele malen wreder, zoals bij de Madioen-opstand op Java.
Berucht is ook de meedogenloze terreur van de communisten en de Darul Islam onder de burgerbevolking op Java. Regelmatig kwamen de strijders dan ook even uitrusten en schuilen in een van de Nederlandse sectoren op Java. Ook konden ze daar vaak tekorten aan voedsel en medicijnen aanvullen.

Soetan Sjahrir

Men wist dat de Amerikanen de Nederlandse regering had 'aangeraden' Indonesië zo snel mogelijk onafhankelijkheid te verlenen. Daarbij zouden zij zelf hun kolonie de Philippijnen op 1 januari 1946 zelfstandigheid zouden geven.
De Britten hadden de facto Indonesië al op 29 september erkend. De strijd tegen de Nederlanders zagen zij ook meer als een symbolische strijd. Dat het doel bereikt zou worden, stond al vast.

Nu, op 17 augustus 1945, wist Soekarno dat de Amerikanen het onmogelijke mogelijk hadden gemaakt; Japan had de oorlog verloren. Indonesische jongeren en de hoogst in rang aanwezige Japanse militairen eisten van hem dat hij de onafhankelijkheid van Indonesië zou uitroepen. Onder deze druk bezweek hij.

Soekarno realiseerde zich dat hij die onafhankelijkheid niet voor zijn land kon verkrijgen op de manier die de jongeren in hun hoofd hadden. Het beestachtige moorden, verminken, verkrachten en plunderen van de jongeren zou de onafhankelijkheid alleen maar onbereikbaar maken. Samen met Hatta bedacht hij bedacht hij een aantal maatregelen om de onafhankelijkheid toch te verwerven.

Als de man die Indonesië naar buiten zou vertegenwoordigen, zochten Soekarno en Hatta een zekere Sjahrir aan. Sjahrir was in de oorlog fel anti-Japans geweest en was zelfs betrokken geweest bij een opstand tegen de Japanners. Zij verzochten de Javaanse KNIL-officieren om een Indonesisch leger op te richten onder leiding van een jonge Javaan, geheten Soedirman, dat het alleenrecht kreeg op het dragen van wapens. Zij richtten beschermde kampen in waar blanken, Chinezen en christelijke Indonesiërs beschermd zouden worden tegen de Javaanse Pemuda', revolutionaire jongeren.

Het waren de Haagse politici die dit niet inzagen en ook weigerden in te zien. Dat maakte de scheiding tussen Nederland en Indonesië zo enorm gewelddadig, ook nog na de soevereiniteitsoverdracht. Door het niet overdragen van het mondeling toegezegde Nieuw-Guinea aan de nieuwe staat Indonesië, bleef de situatie ook nog tientallen jaren weinig vriendelijk.
En dat terwijl vele tienduizenden Nederlanders hun geliefde Indië wilden helpen bij de verdere opbouw. Maar ook zij begrepen veelal niet dat absolute onafhankelijkheid voor de nieuwe staat een noodzaak was.

Dan was er ook nog het communisme. Bij de ouderen – zichzelf noemende intellectuelen – was het mode om sympathie te hebben voor het communisme.
De Goelag-archipel was volgens hen een verzinsel van de Amerikanen en de massamoorden van Stalin op de eigen Russische bevolking was ook een onzinbericht.

Generaal Abdul Harris Nasoetion

Bij de jongeren was er de overeenkomst met de communisten in de zin van: 'vermoord alle blanken'.
In 1926 was er door Moskou een opstand in Indië georganiseerd. In augustus 1948 kwam op Java de heer Moesso aan, die 22 jaar ondergedoken was geweest in de Sovjet-Unie na die opstand. Hij vertelde dat de Sovjet-Unie in december 1948 bevrijdingstroepen naar Indië zou sturen en dat hety dus hoog tijd was om zich bij hem aan te sluiten. Een kleine groep sloot zich bij hem aan en kwam in september in opstand tegen Soekarno en Hatta.
Maar zij hadden pech: noch de bevolking, noch het leger

steunden hen. Hatta en generaal Nasoetion grepen snel en hard in.

Net als in 1926 liet Moesso zijn vrienden in de steek in de hoop zijn eigen hachje te redden. Op 31 oktober werd hij te Soemanding rond 11.00 uur gedood. Op 21 februari 1949 werd Tan Malaka, ook een communist, bij Selo-panggoeng gedood. Soedirman, die ziek was, durfde niet tegen Nasoetion in te gaan, toen hij merkte dat vrijwel de gehele legertop achter Nasoetion stond. Soekarno huilde en zei dat Moesso en Malaka een paar jaar te vroeg waren met hun staatsgreep. Zowel Soedirman als Soekarno hadden sympathie voor het communisme.

Raden Soedirman

Soekarno gokte nu dat het communisme uiteindelijk zou zegevieren over het Westen. In de periode 1954-1956 organiseerde hij geruchtmakende showprocessen in Sovjet-stijl, onder andere tegen de Nederlandse zakenmensen Jungschläger en Schmidt.

In 1961 liet hij een verpletterende militaire strijdmacht opbouwen op Celebes met door de Sovjet-Unie geschonken wapens ter waarde van 600 miljoen Amerikaanse dollars, om Nederland van Nieuw-Guinea te verjagen.

In 1965 wilde hij de gehele legertop laten uitmoorden. Dat laatste betekende zijn politieke einde.

Hoe ingrijpend de oorlogsperiode was voor de nieuwe republiek blijkt ook uit het feit dat men bij de spelling van de schrijftaal Bahasa uit het Maleis, overging van de taal met de rijkste klankkleur (het Nederlands) naar de taal met de armste klankkleur (het Japans). We zien dat ook terug bij het vervangen van de naam Batavia. Men koos toen niet voor de oud-Javaanse naam Jacatra. Maar voor het door de Japanners verbasterde Djakarta.

Indien we de opmerkingen van Poeze bezien over de vluchthaven die de Nederlandse enclaves waren op Java in de periode 1945-1949 en die tellen bij de moord op Vaandrig Aernouts, die verkoop van wapens van hoge Nederlandse officieren aan Indonesische strijdkrachten meende ontdekt te hebben, dan wil je speculeren (de Nederlandse officieren meldden dat het betreffende materieel verloren was gegaan in de strijd).

September 1945 en al maanden – zo niet al een half jaar daarvoor – kregen Van Mook en Helfrich van generaal MacArthur te horen dat Nederlands-Indië van de Amerikanen een onafhankelijke staat moest worden. Deze heren constateerden vier partijen die de macht konden krijgen in het nieuwe Indonesië:

1. *De Indonesiërs met een Nederlandse opvoeding, zoals Soekarno, Hatta, Nasoetion, Sjahrir en Soeharto*
2. *De jongeren die drie jaar Japanse indoctrinatie hadden ondergaan en nog steeds onder Japanse invloed stonden*
3. *De communisten*
4. *De fanatieke moslims*

Het is dus niet zo vreemd dat ze (al dan niet na overleg met MacArthur) kozen voor Nasoetion en Sjahrir en dus) Soekarno en de zijnen.

In de archieven is niets te vinden. De acties van de Nederlandse officieren waren in strijd met de wensen van de regering in Den Haag, die stelde dat Soekarno op één lijn stond met de NSB-leider Mussert wegens zijn collaboratie met de Japanners tijdens de oorlog.

Moesso

De Indonesiërs wilden het niet weten, want ze gingen er zo prat op dat zij voor hun onafhankelijkheid hadden gevochten. Dit in tegenstelling tot de Amerikaanse en Britse koloniën, die hun onafhankelijkheid zomaar cadeau hadden gekregen.
Wel is in de archieven te vinden dat Nederlandse officieren en T.N.I. officieren met elkaar contact hadden over geplande acties (Poeze).
Eveneens dat na de tweede politionele actie van de Nederlanders de Nederlands-Indische wapenfabrieken ongevraagd begonnen te leveren aan het T.N.I. (Movig).

Geraadpleegde literatuur:

R. Cribb, *(hoogleraar Indonesië in Australië) Ter Perse (2009).*
M.C. van Delden, *De republikeinse kampen in Nederlands-Indië (2007)*
H.A. Poeze, *Verguisd en vergeten (2007)*
W.A.J.P. Valkenier, *Op de valreep (2007)*

Toegoenezen, een bijzondere groep

Door: Han Dehne

Ongetwijfeld weten velen "heel veel" te vertellen over Nederlands Indië en Nieuw Guinea. Maar als de term "Toegoenezen" valt, dan wordt heel vaak het stilzwijgen bewaard.
Oke, niet iedereen is in staat alles te weten en daarom zijn er allerlei figuren die daar wel enige kennis over hebben en die maar al te bereid zijn om dat met jullie te delen.

In dit geval doe ik een poging hiertoe. Het is niet uitputtend maar ik denk wel voldoende om te weten wat dit voor een groep/volk in Nieuw Guinea en op Java zijn. De benaming Toegoenezen slaat op de bewoners van de Toegoewijk in Jakarta op Java in Indonesië. In vroegere tijden was de kampong Toegoe in feite een dorpje net buiten de stad Batavia. Het Nederlandse handelsbedrijf, de VOC, Vereenigde Oostindische Compagnie, veroverde op Java in de 17e eeuw steeds meer gebieden en handelsposten op de eerst aanwezige Europeanen de Portugezen.
De tot het protestantisme overgegane katholieke voormalige slaven van gemengde afkomst konden zich in Batavia vestigen en kwamen onder andere in Toegoe terecht. Het dorpje lag gedurende de natte tijd van het jaar geïsoleerd in een moerassig gebied en kon mede daardoor een eigen cultuur ontwikkelen. Een belangrijk aspect hiervan was de krontjongmuziek, met Portugese invloeden, die er ontstond. Toen de Tweede Wereldoorlog was afgelopen en Indonesië na de vrijheidsoorlog in 1949 zelfstandig werd, verhuisden vele Toegoenezen naar Nieuw-Guinea, dat toen nog onder het Koninkrijk der Nederlanden viel. De Indonesiërs beschouwden hen als bruine Hollanders en ze vreesden daarom discriminatie en en vervolging.

In 1962 en 1963 woonden in het kamp Toegoenezen. Zij kwamen uit Nederlands-Nieuw-Guinea, dat onder druk van de internationale gemeenschap in 1962 aan Indonesië overgedragen werd, en hadden Suriname als bestemming.

Deze Tugu-gemeenschap van Nederlandsgezinde christenen, die in 1949 al eens uit Indonesië had moeten vluchten, moest nu ook Nieuw-Guinea verlaten. De Nederlandse overheid, die nog onderhandelde met de Surinaamse overheid over het opnemen van de gemeenschap, besloot de Toegoenezen tijdelijk in De Pieterberg te huisvesten.

In 1963 startte Project Slootwijk: de Toegoenezen verhuisden naar Suriname. Het project was echter geen succes, en bijna alle Toegoenezen waren in 1967 weer terug in Nederland. Nadien zijn de meesten van hen ook in Nederland gebleven.

Gedurende ongeveer twaalf jaar leidden de gevluchte Toegoenezen een separaat bestaan in Hollandia (het tegenwoordige Jayapura) op Nieuw-Guinea. Toen in 1962 ook dit deel van Nieuw-Guinea (Irian Jaya) aan Indonesië werd overgedragen, besloot het overgrote deel van de Toegoenezen trouw aan Nederland te blijven.

Verras uw familielid, vriend(in), kennis, collega met een GRATIS ABONNEMENT OP NICC MAGAZINE
info@indisch-centrum-denhaag.nl

INDISCH PLATFORM zoekt donateurs

Het Indisch Platform behartigt de belangen van de Indische gemeenschap bij de Nederlandse regering
Stichting Het Indisch Platform - Postbus 85564 - 2508 CG Den Haag
Bankrek. nr. NL84 INGB 0088 3644 67 t.n.v. Indisch Platform

Het gewicht van de Draak

Door: Alex Ouddiep

Rumoer rond Palau en de Zuid-Chinese Zee

Het rommelt al geruime tijd in Zuidoost-Azië. Meer en meer legt China een claim op het gebied tussen het vaste land van de 'Grote Draak' en de Filippijnen, Taiwan, Vietnam, Palau, Maleisië en Indonesië. Kranten in Hongkong en Australië meldden recentelijk dat China beperkingen oplegt aan het toerisme naar Palau, een groep van enkele honderden eilanden in de Stille Oceaan ten noorden van Papua Barat (het voormalige Nieuw-Guinea) en ten oosten van de Filippijnen. Geregeld melden de media ook over het "conflict rond de Zuid-Chinese Zee". Enteren van vissersboten. Overlappende claims op zeerechten en bodemschatten. Luchtmachten die elkaar uitdagen. Onwerkbaar zeerecht. Maar alle rumoer vloeit voort uit één Chinese wens: de Zuid-Chinese Zee moet van China worden.

Na de Tweede Wereldoorlog werd het eilandenrijk en het gebied er omheen een mandaatgebied van de VN, onder beheer van de VS. Onafhankelijk geworden in de jaren tachtig van de vorige eeuw werd het lid van de Verenigde Naties en onderhield nauwe contacten met Taiwan en de Verenigde Staten. Maar ook met China.

De idyllische archipel werd een gewilde vakantiebestemming voor Chinezen van het vasteland. Daarmee gepaard gingen door China verstrekte leningen, miljoeneninvesteringen in de toerismesector: hotels, chartervluchten, restaurants. En meer werd in het vooruitzicht gesteld.

Palau, natuurschoon van een ongekende grootsheid

Palau tussen de China's

Die ontwikkeling lijkt nu gestopt. De Chinese regering heeft groepsreizen naar de eilandengroep verboden, met gevolg dat de stroom van 150.000 toeristen gehalveerd is en dat deze maanden zelfs geen enkele toerist vanuit het vasteland meer naar Palau kwam. Een economische ramp voor dit land met nog geen 200.000 inwoners.

Wat zit er achter deze burenruzie? Het is de decennia oude familievete tussen Beijing en Taipeh. Continentaal China houdt vast aan de opvatting dat er maar één China is, dat dit dat ook het eiland Taiwan omvat en dat Taiwan dus een afvallige provincie is. Één natie, één staat. Taiwan beschouwt zich echter als tweede Chinese staat, al zou een deel van de bevolking mogelijk aansluiting bij Beijing willen.

Het staatje Palau is in deze vete getrokken omdat het Taiwan als onafhankelijke staat beschouwt, en als teken daarvan een ambassade in Taipeh aanhoudt. China hoopte dat – in de bekende beeldspraak – het opportunisme van de koopman in Palau het zou winnen van de beginselen van de dominee (ooit gaf het democratische Nederland in een soortgelijk dilemma toe aan het Communistische China met het vooruitzicht van een miljard Chinezen die vele miljarden pakjes Unilever-margarine konden versmeren).

Palau laat zich niet intimideren

Maar Palau lijkt heel anders te reageren, het bindt niet in en zal dit ook in de toekomst niet doen, stelde de president. En na de wortel neemt de Draak nu de stok ter hand. Het hoeft niemand te verbazen. De Grote Draak gebruikt sinds tijden alle middelen, groot en klein, in zijn poging zijn wil aan anderen op te leggen. En als dat niet lukt bij sterke opponenten, dat stelt de Draak zich des te krachtiger op bij de kleintjes, zoals de recente opening van diplomatieke betrek-

kingen met Beijing van El Salvador, Burkina Faso en São Tomé & Príncipe illustreren. De middelgrote landen van Asean, zoals Thailand en Myanmar zijn door ervaring wijs of murw geraakt en gaan vrijwel altijd een openlijke confrontatie met China uit de weg.

Wat dit sympathieke rijkje in de Pacific nu overkomt, zouden staten in Afrika en elders ter harte kunnen nemen. De kolossale leningen die zij aangaan voor de exploitatie van hun hulpbronnen en voor hun eigen technologische ontwikkeling vormen een zwaar gewicht om hun nek – een gewicht dat het uitvoeren van diepe buigingen richting Draak ver-gemakkelijkt …

China claimt gehele Chinese Zee

De lezer herkent in bovenstaande kaart de zuidoostelijke punt van het Aziatische continent. Centraal ligt er de Zuid-Chinese Zee, die naar het noorden toe wordt begrensd door het lichtroze gekleurde vasteland van China en het wit gehouden eiland Taiwan. Lichtgeel gekleurd zijn de andere aanliggende landen, met de klok mee de Filippijnen, Maleisië met het ingesloten Brunei en Singapore, en Vietnam. Het wit gehouden Indonesië sluit dit gebied naar het zuiden toe af.

De exclusieve economische zones

De blauwe lijnen geven de grenzen aan van de zgn. exclusieve economische zones van de onderscheiden landen. Deze breiden een land zeewaarts uit met 200 zeemijlen (370 km), waarbij buurlanden de blauwe grenslijnen volgens een vaste meetwijze aan elkaar aanpassen. Aan de randen is deze kaart trouwens niet uitgewerkt, bij Singapore niet omdat er geen overlapping is met Chinese aanspraken, en ook niet bij Taiwan omdat de beide China's inzake de Zuid-Chinese zee identieke territoriale aanspraken hebben – beide staten zien zich nl. als de legitieme erfgenaam van het China van vóór de Tweede Wereldoorlog. Niet ingetekend zijn de vlak langs de kust lopende grenzen van de soevereiniteit van de landen, een zone zeewaarts van 12 resp. 24 zeemijlen. De blauwe lijnen volgen aanspraken en afspraken zoals die wereldwijd worden gehanteerd.

Ondieptes en riffen

In de kaart zijn ook ingetekend tientallen (van de honderdtallen) ondiepten, bij laagtij droog-liggende platen, riffen, rotspunten en laagliggende eilandjes. Nu worden deze door nabij gelegen staten of hun inwoners gebruikt ter ondersteuning van hun visserij, zoals decennia zo niet eeuwen gebruik was. Dit leidt soms tot ruzies en scher-mutselingen, marines treden op als beschermers van hun eigen vissersboten en houden zo aanspraken op economische of territoriale rechten levend. De inzetten en daarmee de conflicten zijn grootschaliger geworden sinds olie, gas en mineralen in de Zee gevonden zijn en ook geëx-ploiteerd worden.

China's belang

Belangrijker nog, van Chinees én internationaal standpunt, is de positie van de Zuid-Chinese Zee als kanaal voor de wereldhandel, voor het transport van en naar

Het geclaimde gebied in de Zuid Chinese Zee (links) en (rechts) de aldaar immer aanwezige Chinese Marine

China als grootste producent van industriegoederen. En om deze te beschermen heeft China ook een militair belang bij de Zee, als vaarroute naar de Grote Oceaan en verder. En zo zijn de Verenigde Staten en de rest van de wereld betrokken geraakt bij een geo-politieke knoop waarin de landen in de regio elkaar gebonden houden.

Nine-dash line

Want de knoop lijkt moeilijk los te maken, vooral doordat China zijn belangen en aanspraken heeft gebonden aan de "Nine-dash line". Op bovenstaand kaartje is deze ingetekend als een lus van rode streepjes die vrijwel de hele Zuid-Chinese Zee insluit. Alles wat erbinnen valt, zo is althans China's standpunt, komt aan China toe en aan geen ander land. Binnen deze lus liggen de Paracels Islands die onder de economische zone van Vietnam vallen. Ook de Scarborough Shoal en de Spratly Islands, die heel dicht onder de kust van de hoofdeilanden van de Filippijnen liggen en ver verwijderd zijn van het Chinese vasteland. Als deze ondiepten en zandbanken eenmaal tot China gerekend worden, verschuiven de blauwe lijnen en is de Zee in feite geworden tot een Chinese binnenzee.

De oorsprong van deze lijn is onduidelijk. De onduidelijkheid wordt vergroot doordat ze onder-broken is; er is wel gezegd om te laten zien dat de Zee bedoeld is als een open zee met vrije doorvaart… Er zijn verder geen coördinaten meegegeven. Alleen China hanteert de zogenaamde lijn. Al met al is de lijn van negen streepjes een bizar element in de internationale diplomatie.

De Indonesische president 'sart' China door zijn bezoek aan een Indonesisch marineschip in de Zuid Chinese Zee

Immuun voor sancties

China maakt dit weinig uit, lijkt het. Toen in 2013 de Filippijnen bij het Haagse Internationale Hof van Arbitrage (te onderscheiden van het Internationale Hof van Justitie en het Internationale Strafhof) de Chinese schending van zeerechten aanhangig maakte, ging de volksrepubliek daar niet op in en stelde zelfs dat het zich van een uitspraak van het Hof niets hoefde aan te trekken. Toch zit China historisch in een moeilijk parket.

In de jaren zeventig van de vorige eeuw maakte het zich immers sterk voor een brede exclusieve economische zone, vooral om landen van de Derde Wereld te steunen en indirect zichzelf. Het ratificeerde de UNCLOS, de globale overeenkomst waarin maritiem recht geregeld wordt. Deze opstelling werkt nu in China's nadeel. Machtsmiddel wordt nu de status van permanent lid van de Veiligheidsraad, waar-door China met een veto elke internationale sanctie kan blok-keren.

De toekomst van kaart en zee

En zo gaat China door met het uitbaggeren van havens voor vissers- en marineschepen en met het opspuiten van ondiepten om er landingsbanen te bouwen. Als er maar voldoende Chinese activiteiten rond de eilandjes zijn, is de gedachte, worden deze op de

lange duur vanzelf Chinees, en daarmee de ingesloten Zee. De Chinese luchtmacht patrouilleert er onophoudelijk om "de integriteit van het Chinese luchtruim te beschermen", terwijl Amerikaanse en Filippijnse militaire vliegtuigen hetzelfde doen om "de toegankelijkheid van het vrije luchtruim te testen" – een ritueel steekspel dat de spelers elk ogenblik kunnen laten ontaarden in een echte oorlog.

Het conflict in de Zuid-Chinese Zee zou een goede gelegenheid zijn voor de naties van Zuid-Oost Azië om gezamenlijk een standpunt in te nemen tegenover China, dat zo duidelijk de afzonderlijke én gemeenschappelijke belangen van zijn maritieme buren schendt. Maar de grote draak uit het noorden denkt meer te winnen door de tien landen tegen elkaar uit te spelen en wil alleen bilateraal overleggen, wat weer goed strookt met de gebruikelijke aanpak in elk van de landen.
Een enkele blik op de gecompliceerde kaart hierboven leert dat dit een illusie moet zijn en dat China vanuit zijn machtspositie een Zuid-Chinese Binnenzee afdwingt.

Dagelijks op de hoogte gehouden worden van nieuws uit deze regio? Gratis Nieuwsbrief:
https://www.trefpuntazie.com/

Naast de **straatnamen** 'vroeger en nu' van ***Batavia / Jakarta***
https://indearchipel.com/2017/05/24/straatnamen-batavia-jakarta/
heeft "**In De Archipel**" ook de straatnamen van ***Medan*** online staan
https://indearchipel.com/2017/09/07/straatnamen-medan/
Alsmede de straatnamen van ***Semarang***
https://indearchipel.com/2018/01/29/straatnamen-semarang/#more-23257
En nu ook de straatnamen van ***Surabaya***
https://indearchipel.com/2018/07/31/straatnamen-syrabaya/

Hotel Des Indes treedt toe tot wereldtop

Hotel Des Indes is geselecteerd om vanaf 10 december 2018 onderdeel uit te maken van de prestigieuze portfolio van The Leading Hotels of the World. Het vermaarde Haagse hotel komt hiermee in het gezelschap van meer dan 400 bijzondere en exclusieve hotels in 80 landen. The Leading Hotels of the World hebben als gemeenschappelijke kenmerken een uitzonderlijk hoog serviceniveau, unieke ambiance en ligging op een bijzondere locatie. Des Indes, het meest luxueuze hotel in Den Haag, zegt vereerd te zijn om toe te treden tot deze wereldwijde elite.

Het vijfsterrenhotel Des Indes is gevestigd aan het Lange Voorhout in het hart van het Haagse Museumkwartier, tussen tientallen monumentale panden, waarvan sommige eeuwen oud zijn, op steenworp afstand van het Binnenhof en het werkpaleis van de Koning. Het hotel kent een rijke geschiedenis, die in de 92 kamers en suites karakteristiek tot leven komt.

Lounge en monumentaal trappenhuis in Hotel Des Indes

Stadspaleis

Het is in 1858 als stadspaleis gebouwd voor Thierry baron van Brienen van de Groote Lindt, een persoonlijk adviseur van koning Willem III die vaak in Den Haag verbleef. De baron kocht drie huizen aan het Lange Voorhout en de Vos in Tuinstraat en liet deze slopen. Eén daarvan was het museum Willem II, dat op de hoek van de Denneweg stond. Op deze plaats liet hij voor de som van 150.000 gulden een paleis bouwen door architect Arend Roodenburg. De baron wilde een paleis hebben in het Haagse om daar feesten te kunnen geven. Het huis beschikte over een riant binnenhof, stallen, bedienden en privéverblijven en een prachtige balzaal. Men kon door de huidige entree met de koets naar binnen rijden, en dan kon de koets in de rotonde, waar nu high tea wordt geserveerd, draaien om het pand weer te verlaten.

Na het overlijden van de baron in 1863 kwam het in het bezit van zijn zoon Arnold, maar vier jaar later werd het pand verkocht. Het paleis kwam in handen van hotelier François Paulez die het aan zijn dochter Alegonda schonk. Samen met haar man Friedrich Wirtz maakte ze er een hotel van.
Het paleis onderging een vier jaar durende verbouwing en werd op

Hotel des Indes in Den Haag (links) en in Batavia(rechts)

1 mei 1881 geopend door prins Frederik, de oom van koning Willem III. Het kreeg de huidige naam geïnspireerd op het destijds beroemde Hotel des Indes in Batavia in de hoop reizigers uit Nederlands-Indië aan te trekken. In de gevel werd het familiewapen vervangen voor het wapen van Batavia. Het hotel had in de beginjaren 120 kamers, er was slechts één badkamer per verdieping, maar in die tijd was dat al een luxe. Des Indes gold toen al als een hotel met verfijnde elegance. De beginjaren brachten veel overdadige feesten en exclusieve banketten. Het hotel had ook moeilijke tijden, maar toen er in 1899, op initiatief van de Russische tsaar Nicolaas II, in Den Haag de eerste vredesconferentie werd gehouden, zorgde de komst van vele regeringsleiders en diplomaten voor een aanzienlijke opleving.

High Tea in Des Indes

Deze vredesconferentie leidde tot de vestiging van het Internationale Hof van Justitie in het in 1912 gebouwde Vredespaleis aan het Carnegieplein in Den Haag, vlakbij de oude toegangsweg van Den Haag naar Scheveningen, de Scheveningseweg.

In 1896 volgde C.F. Haller directeur Wirtz op, en in 1914 werd deze opgevolgd door mevrouw M.F. Haller-Rey en haar broer Jean-Jacques Rey die woonde in Monaco. De Eerste Wereldoorlog gooide echter roet in het eten, en het hotel ging bijna ten onder. In 1918 werden de aandelen voor 1.250.000 gulden door de Nederlandsche Uitvoer Maatschappij (N.U.M.) overgenomen, die een kantoor in het gebouw wilde vestigen. Op instigatie van burgemeester J.A.N. Patijn werd het stadspaleis echter (met een kleine winst: 85.000 gulden) verkocht aan de Dienst Domeinen van de Nederlandse Staat, zodat het pand als hoogwaardig hotel kon blijven bestaan. Rey werd als manager aangesteld.

Vooruitstrevend

Des Indes heeft altijd geprobeerd vooruitstrevend te zijn. Zo had in 1900 al iedere kamer een directe telefoonverbinding met de receptie, en overal waren wastafels met koud én warm stromend water. In 1902 werd er een hydraulische lift gebouwd die werkte op de druk van de duinwaterleiding. In 1925 had het hotel een primeur in de vorm van een gigolo. In die tijd was het slechts een danser die de ongetrouwde dames vermaakte; pas later werd het imago van de gigolo negatief.

In Hotel Des Indes hebben vele beroemdheden geslapen, waaronder buitenlandse staatshoofden, zoals Paul Kruger en Aristide Briand. Op 23 januari 1931 overleed de beroemde balletdanseres Anna Pavlova in het hotel Des Indes. Enkele maanden later, tijdens de feestviering rond de 73e verjaardag van koningin Emma, was kortsluiting in de bedrading van de versiering de oorzaak van brand. Er werd besloten meteen een extra verdieping op het hotel te plaatsen.

Des Indes in Kerstsfeer

Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog vluchtte manager Rey naar Engeland; zijn vrouw kwam daarbij om het leven. Op 1 mei 1940 werd de Duitse ambassadeur, Julius graaf Von Zech-Burkersroda, samen met zijn staf en hun families naar het hotel gebracht, waar ze tot 15 mei 1940

door 30 Nederlandse soldaten werden bewaakt. Op die dag bracht Henri Winkelman hem op de hoogte van de capitulatie. Tijdens de oorlog was Hotel Des Indes een geliefde ontmoetingsplek van de Duitse bezetters in Den Haag. Op de bovenste verdieping van het hotel hield het management van het hotel Joodse onderduikers verborgen in de duiventil op het dak. Zij hebben allemaal de oorlog overleefd.

Des Indes op het nippertje gered

In 1971 dreigde het hotel – inmiddels weer geleid door Jean Jacques Rey – te moeten sluiten. Minister-president Biesheuvel, die er net als Schmelzer en Tilanus bijna wekelijks at, zou er met zijn ministers voor het laatst dineren op 27 oktober 1971. Zij besloten in te grijpen en in 1972 nam Julius Verwoerdt de exploitatie ter hand. Spoedig daarna kocht Verwoerdt het onroerend goed van de Staat der Nederlanden voor 1.380.000 gulden. Onder leiding van een oude relatie van Verwoerdt, bouwcoördinator Altkemper en directeur Hans Haan, vond de jaren daarna een intensieve renovatie plaats. Het verouderde kolenfornuis in de restaurantkeuken werd vervangen, alsmede de nog nauwelijks functionerende centrale (stoom) verwarming. De totale elektrische bedrading werd vernieuwd waarna met de resterende financiële middelen de beroemde centrale hal en de kamers werden opgeknapt.

In 1979 verkocht Verwoerdt zijn aandelen in de inmiddels tot 13 hotels gegroeide en onder leiding van Gerard van der Veen staande hotelimperium aan de Britse hoteldochter van Bass Breweries, Crest Hotels.

Vanaf 2003 maakte Des Indes deel uit van de hotelketen Starwood Hotels and Resorts Worldwide. In 2005 en 2006 is het hotel geheel gerenoveerd. Het nieuwe interieur is ontworpen door de Franse binnenhuisarchitect Jacques Garcia. Verder is er een extra verdieping toegevoegd en is de witte gevel geel geschilderd. Kort voor de zomer van 2006 is het hotel weer opengegaan. In 2015 werd het hotel verkocht aan de Canadese Westmont Hospitality Group, die ook eigenaar is van het luxe Bel Air Hotel in Den Haag.

General Manager Coen Masselink van het hotel ziet in de toetreding tot The Leading Hotels of the World een groot compliment voor het team van Hotel Des Indes. "We zijn er trots op om deel te mogen uitmaken van deze prestigieuze collectie van tophotels in de wereld. Dit betekent voor ons de start van een nieuwe spannende fase, die wordt gemarkeerd door extra investeringen in ons historische gebouw".

Nieuwe leden van The Leading Hotels worden zorgvuldig beoordeeld of zij voldoen aan de hoogste normen op het gebied van comfort en service. De kracht en aantrekkingskracht van de hotels ligt in het onderscheidend vermogen en de relatie tot de locatie.

Wel eens gedacht aan adverteren in NICC Magazine?
Uw product of dienst wordt door minstens 100.000 mensen opgemerkt.
Hoe dit kan? Vraag vrijblijvend onze advertentieflyer met uitleg en tarieven aan
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Sophiahof
Van Indië tot nu

Onder deze titel houdt de redactie van NICC Magazine u maandelijks op de hoogte van nieuws, actualiteiten en het programma van de nieuwe Indische Ontmoetingsplek Sophiahof

2018: Een jaar van consolidatie en vernieuwing

December is bij uitstek de maand om terug te kijken op het afgelopen jaar en tegelijkertijd om vooruit te zien.

Nou, ik kan u zeggen dat dit jaar voorbij gevlogen is. Wat hebben we toch weer bijzonder veel werk verzet met ons kleine team en met de inzet van diverse zzp-ers en vele vrijwilligers en samenwerkingspartners.
Ook de bestuursleden hebben zich dit jaar intensief ingezet. Dank allemaal voor jullie tomeloze inzet. Niet onbelangrijk is natuurlijk de grote belangstelling van onze vrienden, het publiek bij alle bijeenkomsten en de lezers van onze nieuwsbrief. Dit alles zouden wij niet kunnen doen zonder de financiële steun van het ministerie van VWS en van het vfonds en de samenwerking met vele partners. Later zult u in het online jaarverslag terugzien wat wij allemaal in 2018 hebben gerealiseerd. Wel wil ik nu graag een paar highlights benoemen.

De verbouwing van ons pand in Den Haag tot *Museum Sophiahof – van Indië tot nu* liep als een rode draad door het jaar. In november is de daadwerkelijke verbouwing gestart. Voor Museum Sophiahof is samen met de partners van de collectieve erkenning een eigen huisstijl ontwikkeld en vanzelfsprekend ook een website, die zeer binnenkort live zal gaan. Samen met het Moluks Historisch Museum werkt het Indisch Herinneringscentrum aan de openingstentoonstelling 'Vechten voor vrijheid'.

De corporate website van het IHC wordt vernieuwd en zal begin 2019 *live* gaan. Het portal Indië in Oorlog (o.a. collecties WO2 in Nederlands-Indië) krijgt ook een nieuw uiterlijk en wordt aangesloten op het Netwerk Oorlogsbronnen. En, *last but not least*, het Kenniscentrum Repatriëring, getiteld '30 dagen op zee' is bijna klaar.

Het IHC is zich met diverse partners actief aan het voorbereiden voor het lustrumjaar 2020, waarin we 75 jaar vrijheid vieren. We bereiden projecten voor met de Haagse partners: het Haags Historisch Museum, het Museon en met de presentatie-instellingen Vrede en Recht, waarvan de eerstgenoemden ook deel uit maken. Van onze programma's wil ik er twee uitlichten: de programmareeks Gepeperd Verleden en het middagprogramma van de nationale Indiëherdenking in Den Haag. U kunt nalezen op onze site, op social media en in diverse nieuwsbrieven hoe deze vol belangstelling door ons publiek werden ontvangen.

Deze programma's zijn met fantastische samenwerkingspartners tot stand gekomen, waaronder Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 het Nationaal Comité 4 en 5 mei, de Tong Tong Fair, het Moluks Historisch Museum, het Scheepvaartmuseum, het Tropenmuseum en Museum Volkenkunde.

Op het gebied van educatie werkt het IHC aan eigen prachtige projecten en ook een paar grote samenwerkingsprojecten, onder andere met de oorlogsmusea en herinneringscentra. Hierin werken de educatoren van 14 WO2-instellingen samen. Zo wordt bijvoorbeeld educatief lesmateriaal ontwikkeld voor het MBO-vak Burgerschap, waarbij het verhaal van de historische plek centraal staat. Een mooi educatief project.

In 2019 zullen we deze activiteiten voortzetten. Het zal een feestelijk jaar worden, waarin de nieuwe *corporate* website live gaat alsmede de website '30 Dagen op Zee'. 'Museum Sophiahof – van Indië tot nu' opent medio dit jaar. Tegelijkertijd is dit jaar de aanloop naar alle activiteiten in het kader van '75 Jaar Vrijheid' in 2020. En of dat niet al genoeg is gaat het Indisch Herinneringscentrum, samen met het Moluks Historisch Museum, werken aan de nieuwe semi-permanente tentoonstelling.

Ik wens u allen, mede namens het bestuur en de staf van het Indisch Herinneringscentrum hele fijne Kerstdagen en een voortreffelijk Nieuwjaar!

Yvonne van Genugten

Directeur Indisch Herinneringscentrum

Interviewbegeleiders gezocht

Eind oktober is het Indisch Herinneringscentrum met het educatieve programma Koloniale Sporen in mijn Buurt gestart, i.s.m. Stichting In mijn Buurt en Educatie Studio op het Edith Stein College in Den Haag. Hiervoor zijn we hard op zoek naar interview-begeleiders (vrijwillig).
Een verdiepend en interactief on-derwijsprogramma.
Tijdens het programma **Koloniale Sporen In Mijn Buurt** verdiepen de leerlingen zich in koloniale (oorlogs)geschiedenis en erfgoed van Nederland. Nederlands-Indië (nu Indonesië), Suriname en de Antillen staan hierbij centraal. Leerlingen trainen onderzoeks-, interview- en presentatievaardig-heden en de geschiedenis vanuit verschillende kanten te bekijken.

Ze krijgen daarbij les van een (stads)historicus, journalist en speech-coach. Ze gaan op zoek naar koloniale sporen in hun eigen buurt en interviewen oudere

koloniën. Tijdens de eindpresen-buurtgenoten uit de voormalige tatie vertellen de leerlingen het verhaal terug aan de ouderen. De interviews worden vastgelegd in tekst, beeld en audio en zijn achteraf terug te vinden op de websites van de samenwerkings-partners. Ze worden gebruikt voor on-derwijsdoeleinden en in pop-up tentoonstellingen in de buurt of tijdens herdenkingen.

Wordt u interviewbegeleider?
U kunt onderdeel uitmaken van deze bijzondere ontmoetingen door journalist-begeleider te wor-den. Samen met de leerlingen bereidt u het interview voor. U begeleidt ze naar het interview, notuleert het gesprek om dat na afloop uit te werken tot een verhaal. Alle verhalen worden gepubliceerd op de website: Inmijnbuurt.org.
De interviews zullen één à ander-half uur duren. Het uit-werken ervan kost gemiddeld 2 uur tijd.
Lijkt het u leuk en leerzaam om hier vrijwillig aan mee te werken? Laat het ons weten en neemt u contact op met Claudia Carli claudia@oorloginmijnbuurt.nl of via telefoonnr. 06-24205201 Maartje Strijbis m.strijbis@indischherinneringscentrum.nl

Word vriend van het Indisch Herinneringscentrum

Het **Indisch Herinnerings-centrum** zet zich in om de **geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië** en de gevolgen daarvan door te geven, levend te houden en te onderzoeken wat dit voor huidige generaties betekent.
Dat doen we voor u, maar ook graag samen met u! Als **Vriend** geeft u het Indisch Herinnerings-centrum net even dat **extra steuntje in de rug**. Met een donatie van minimaal € 25 per jaar ondersteunt u ons werk en

Indisch Herinneringscentrum
DEN HAAG

bent u als Vriend op een speciale manier verbonden aan het **Indisch Herinneringscentrum**. Vrienden hebben bovendien bij ons een streepje voor.
Maar niet alleen ontvangt u als **welkomstcadeau** het prachtige door **Jet Bussemaker** geschreven boek ***Dochter van een kampkind***, u ontvangt ook eens per jaar een **speciale uitno-diging** alleen voor Vrienden. **Vriend** worden kan HIER.

Wordt vriend van Stichting Moluks Historisch Museum

Vindt u het belangrijk dat het Molukse culturele erfgoed toe-gankelijk is en bewaard blijft voor volgende generaties? Word dan Vriend van stichting Moluks Historisch Museum (stg. MHM).

Met uw contributie maakt u het mogelijk dat stg. MHM haar collecties beheert en presenteert, activiteiten en herdenkingen orga-niseert en er zorg voor draagt dat de Molukse geschiedenis en cultuur zichtbaar zijn in de Nederlandse samenleving.
De Vriendenwerkgroep van Stich-ting Moluks Historisch Museum is daarom deze Vriendencampagne gestart.
Voor 25 euro bent u Vriend voor een heel jaar. Kiest u ervoor om meer te doneren, dan is dat natuurlijk welkom! Om kosten te besparen werkt stg. MHM niet met acceptgiro of automatische incasso.

U dient de jaarlijkse con-tributie zelf over te maken. Het lidmaat-schap geldt voor 1 kalenderjaar. U betaalt uw contributie bij aanvang en vervolgens per 1 januari van elk jaar.

Met uw Vriendenlidmaatschap verzekert u zich van:

- Uitnodigingen voor Vrienden-bijeenkomsten
- Vooraankondigingen van veel overige bijeenkomsten georganiseerd door stichting MHM
- De digitale Nieuwsbrieven
- Mogelijkheid om deel te nemen aan verrassingsacties (zoals het verloten van boeken)

Wilt u stichting MHM in natura steunen als sponsor door bijvoorbeeld een zaal of faciliteiten ter beschikking te stellen voor evenementen of voor producten? Neem dan contact met ons op via info@museum-maluku.nl Wij gaan graag met u in gesprek om te kijken wat we voor elkaar kunnen betekenen.

Meer weten over vormen van doneren en fiscale aftrekbaarheid? Alle informatie vindt u hier.
Vriend worden kunt u hier.

Sophiahof – Sophialaan 10 – 2514 JR Den Haag – Tel: 070-2002500

Straatnaambordjes in Den Haag voortaan van bamboe

Het Hofkwartier in Den Haag krijgt vanaf begin december nieuwe 'koninklijke' straatnaamborden. Behalve het kroontje boven de straatnaam is ook het gebruikte materiaal nieuw en bijzonder: bamboe.

Het zijn de eerste straatnaamborden van bamboe in Den Haag. Andere gemeenten, waaronder Rijswijk, gebruiken het materiaal al. Bamboe is een duurzaam product. "Maar het gaat ook veel langer mee dan aluminium", zegt directeur Jacques Goddijn van HR Groep, de producent van de bordjes.

Er komen 57 van deze bordjes te hangen in het Hofkwartier. De eerste hangen er al. De oude bordjes worden gerecycled. De borden zijn te bewonderen in de omgeving van de Prinsestraat, Paleisstraat en Noordeinde.

"Met de komst van de bamboe straatnaamborden beschikt ook de gemeente Den Haag over duurzame borden", zegt Goddijn. "Bamboe is een duurzaam alternatief voor de reguliere verkeersborden van aluminium. Bamboe is zeer sterk, volledig recyclebaar en groeit snel. Eén bamboeplant bestaat uit meerdere stammen waar steeds weer nieuwe scheuten uit groeien.

Elk jaar wordt 20 tot 25 procent van deze stammen gekapt. Door steeds maar een deel te kappen, blijft de plant in leven en groeit weer door. Tijdens de groei absorbeert de bamboesoort veel CO2".

Ook zijn de borden voorzien van een digitaal geprinte folie en een transparant laminaat. Dit zorgt voor een lange levensduur. De printtechniek is veel minder belastend voor het milieu dan andere printtechnieken. De aangebrachte laminaatlaag is bestand tegen alle weersomstandigheden en ook beschermt het tegen uv-straling.

Toch merkwaardig dat vanwege de 'duurzaamheid' de gemeente Den Haag de straatnaambordjes nu allemaal gaat vervangen en niet pas op het moment dat het noodzakelijk is vanwege de ouderdom en/of leesbaarheid. En of het nu echt zoveel duurzamer is dan aluminium, betwijfelen wij. Groen, ja dat is het wel.

Trouwens, de oude aluminium bordjes worden verwijderd en gerecycled, aldus de gemeente Den Haag. Er wordt dus iets nieuws van gemaakt. En die zogenoemde duurzame bamboebordjes? Die verdwijnen aan hun 'levenseinde' gewoon in de ovens van een energiecentrale als 'biobrandstof'. Over duurzaam gesproken.....

Verras uw familielid, vriend(in), kennis, collega met een GRATIS ABONNEMENT OP NICC MAGAZINE
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Petitie nr. 289 aangeboden aan de Ambassadeur van Japan

His Excellency Shinzo ABE
Prime Minister of Japan

(Nederlandse vertaling)

Den Haag, 11 December 2018
Petition: 289
Onderwerp: Slaven arbeiders

Excellentie,

Het is jammer dat uw voornemen om Nederland te bezoeken na de G-20 vergadering in Buenos Aires niet heeft plaatsgevonden. We hadden gehoopt om met u persoonlijk de situatie van de individuele Nederlandse oorlogsslachtoffers uit Nederlands-Indie te kunnen bespreken.

In een persoonlijk gesprek zouden we twee punten duidelijke willen stellen:

a. Ten behoeve van de lange termijn historische relatie tussen de gemeenschappen van Japan en Nederland is het essentieel dat het gevoel van wantrouwen en gebrek aan respect wordt beëindigd,
b. De Stichting Japanse Ereschulden vertegenwoordigt statutair de Nederlandse oorlogsslachtoffers die met de Japanse overheid (en de Japanse bedrijven die bevoordeeld zijn tijdens de Tweede Wereld oorlog) een overeenkomst te sluiten om het gevoel van wantrouwen op te lossen.

Eerste Minister

Gedurende de bezetting van Nederlands-Indië door Japanse militairen van 7 december 1941 tot 15 augustus 1945 hebben zij de 1907 Haagse Conventie en andere internationaal geaccepteerde oorlogs gedragsregels zeer ernstig geschonden. In tegenstelling tot deze gedragsregels hebben Japanse bedrijven krijgsgevangen gebruikt als slaven arbeiders. Zij werden per schip vervoerd naar Japan en andere door de Japanse militairen bezette gebieden. Vele van hen kwamen om gedurende het transport in de beruchte “hell ships”. Zij die aankwamen op de plaats van bestemming brachten nauwelijks het leven er van af als gevolg van de erbarmelijke omstandigheden tijdens de reis en daarna in de concentratie kampen. Veel Japanse bedrijven trokken voordeel uit het gebruik van slaven arbeid en confiscatie van eigendommen, inclusief privé banktegoeden. De opvolgende Japanse bedrijven zouden het een eer moeten vinden om de slachtoffers te compenseren.

De Nederlandse Spoorwegen vervoerden vele duizenden Joden naar Duitse concentratie kampen en werd betaald door de Duitse bezettingsmacht. De huidige directie van de Nederlandse Spoorwegen schaamt zich dat zij de Joden hebben moeten vervoeren en er voor betaald hebben gekregen. Ze heeft besloten de verplichting met respect te erkennen en de nog inleven zijnde slachtoffers of naasten te compenseren. De Japanse Scheepvaartmaatschappijen en werkgevers van slaven arbeid zouden het zelfde fatsoen moeten hebben.

Namens de Stichting Japanse Ereschulden
J.F. van Wagtendonk
Voorzitter

(*Original English version, go to:* Petition # 289: Giri “Slave laborers”)

Stichting Japanse Ereschulden
Foundation of Japanese
Honorary Debts
NGO Status Roster

Bericht van Stichting Japanse Ereschulden

Wij ontvingen een e-mail van Mindy Kotler, Director Asia Policy Point, Washinton DC, waarin zij meldde dat op 30 november jl. de Japan Times heeft verklaard dat zij in het vervolg met betrekking tot de gedwongen arbeiders (slave or forced labour) en de Troostmeisjes (Comfort Women) zullen verwijzen naar *Oorlogswerkzaamheden* en *vrouwen die werkzaam waren in oorlogsbordelen.*

De dwangmatigheid en de beestachtige wijze waarop deze oorlogsmisdaden hebben plaatsgevonden, tracht de Japan Times te verdoezelen.

Door deze oorlogsmisdaden op een andere wijze te benoemen manipuleert de Japan Times de oorlogsgeschiedenis van Japan en tracht deze te vergoelijken.

Hiermee volgt de Japan Times de lijn van de ontkenning van de gepleegde oorlogsmisdaden door het huidige regime van Shinzo Abe. Nadrukkelijk wordt hiermee het leed van de Japanse bezetting ontkend.

Des te meer moet zowel de huidige Nederlandse regering als het Nederlandse Parlement bij het aanstaande bezoek van de Japanse premier juist streven naar erkenning door Japan van de oorlogsmisdaden en de verantwoording hiervoor dragen.

Het originele bericht van Mindy Kotler betreffende het bericht in de Japan Times kunt u HIER lezen (Engelse taal).

Volgens de Japanse Ambassadeur heeft hij geen instructies gekregen dat de 'aanpassingen' van de Japan Times het beleid van de regering Abe inzake de gebruikte omschrijving zou zijn gewijzigd.

Stichting Japanse Ereschulden wil hierbij lezers en sympathisanten oproepen om de JES initiatieven zoals die zijn verwoord in de petitie nummer 289 (zie vorige pagina) te steunen, door onder andere – naar aanleiding van het bericht in de Japan Times – ingezonden brieven te laten plaatsen in de kranten.
Daarnaast kunt u deze natuurlijk simultaan sturen naar de redactie van NICC Magazine, die wij dan in de komende editie(s) zullen plaatsen.

Ebbe op Bali

Door: Chris Ebbe

Een serie korte reisanekdotes over de dagelijkse beslommeringen op Bali in Indonesië

Kerst

It's a lonely Christmas far away from home. In ben de enige klant in mijn favoriete eethuisje. De christenen zitten in de kerk, de boeddhisten wonen in een andere wijk, de hindoes vieren hun eigen feest, de moslims zullen wel weer aan het bidden zijn, maar nu zit er dan toch één heiden.

Ik word bediend door drie serveersters die er uitzien als meisjes, maar die in werkelijkheid vrouwen van in de veertig zijn met een echtgenoot en kinderen. "What you drink, what you eat?" vraagt Komang-7, de zevende van negen kinderen.

Ik bestel een gemberthee en *sapi rendang* op z'n Sumatraans. Uit de luidspreker in de hoek klinken sentimentele liederen. Voor de bar staat de kunstkerstboom met ballen, slingers en alle kleuren lampjes feestelijk te knipperen, achter me aan de muur waakt een masker van een meter hoog met neergebogen mondhoeken.

Buiten, rondom de lampen, gevangen in het licht, vliegen de termieten op vrijersvoeten. Op de grond ligt een hoopje houtstof. In een tafelpoot doet een achtergebleven termiet zich tegoed aan zijn kerstmaal, een gefrustreerde dikkerd waarschijnlijk, die geen kans maakt op de huwelijksmarkt. Over de muur rent een gekko op jacht naar mug en vlieg.

Na het eten komen de drie serveersters, Komang-7, Desak en Komang-3, bij me zitten. We praten over bij ons en bij jullie, over kinderen en echtgenoten, over dik worden en afvallen, over het koude Holland en het warme Indonesië. Ik trakteer op een Koppie (Coffee) Bali. After all toch geen eenzame Kerst.

Chris,
Kuta Bali, 25-12-2014

Nederlandse Indorock in het Stedelijk Museum Breda

Door: Peter Pim Windhorst

Ik had niet durven dromen dat rondom m'n film "Klanken van Oorsprong" een tentoonstelling plus een festival zou verrijzen. Nu is het dan zover. Komt dat allen zien in het Stedelijk museum Breda. Daarnet werd het zelfs aangekondigd bij Hallo Nederland op NPO-2. Voor wie de film "Klanken van Oorsprong" nog niet heeft gezien. Hij draait nog op tal van plaatsen in Nederland. Zie de website: Klanken van Oorsprong en scroll naar beneden. En natuurlijk zijn jullie allemaal van harte welkom op de gratis tentoonstelling in Breda. Hetty Naaijkens-Retel Helmrich.

De nog piepjonge broertjes Tielman in Indonesië

Mooie jongens en opzwepende muziek; de Tielman Brothers veroorzaakten nogal wat ophef. In de tijd dat Nederland nog naar de Selvera's luisterde, importeerden zij via Indonesië de rock 'n roll. De meeste ouderen vonden het maar duivelse muziek, jongeren swingden er lustig op los. In het Stedelijk Museum Breda begint morgen een expositie over deze bijzondere geschiedenis.

Het Nederlandse verhaal van de Tielman Brothers begint in Breda. In die stad gaven ze, in schouwburg Concordia, hun allereerste concert, gevolgd door optredens in het inmiddels opgedoekte hotel De Schuur aan de Catharinastraat. Hoe kwam het? De familie was na het vertrek uit Indonesië terecht gekomen in een pension aan de Bredase Baronielaan waar veel Indische Nederlanders woonden.

Het hele verhaal wordt uitgebreid uit de doeken gedaan in de film 'Klanken van Oorsprong' van Hetty Naaijkens-Retel Helmrich. Zij vertellen meeslepend over de musici die aan de wieg van de Nederlandse popmuziek stonden. Bijna 25.000 mensen bekeken de film al en ze wordt nog steeds vertoond. De Tielmans waren niet de enige Indische Nederlanders, die in de vijftiger jaren naar Nederland kwamen. Het land was onafhankelijk geworden en de meeste mensen maakten de keus naar Nederland te gaan. Ze namen een hutkoffer mee en in hun hoofd de klanken van de rock 'n roll-muziek die in Indonesië via de Australische radio en Amerikaanse legerzenders al jaren te horen was. Muziek die in het nog wat meer benepen Nederland minder makkelijk doordrong.

Duitsland

Niet dat de Indorock in Nederland nou meteen een succes was. Veel jongeren genoten ervan maar de muziek werd ook duivels genoemd en drong maar mondjesmaat door tot de studio's van radio en TV. De Tielmans beleefden hun eerste grote successen in Duitsland.

Maar wel met Bredase gitaren. De mannen hadden geen cent te makken maar toen de Bredase muziekhandelaar Spronk hen had horen spelen leverde hij hen twee gitaren, op afbetaling. Met die gitaren stonden ze later op het podium van stadsschouwburg Concordia te spelen.

De carrière van de roemruchte Tielman Brothers begon in Breda

Het Stedelijk Museum in Breda maakt er een Indische Winter van. Tot halverwege januari is een tentoonstelling te zien en staat een groot aantal evenementen geprogrammeerd. Zie ook in de *Indische Agenda* op pagina 29 *(De reis naar Batik – Dag en Nacht).* Bron: *Omroep Brabant*

5000 Kamptekeningen uit Nederlands-Indië

In "Het Geheugen Van Nederland" van het Nationaal Archief bevinden zich bijna 5000 tekeningen, gemaakt door gevangenen in de Japanse concentratiekampen in voormalig Nederlands-Indië. De tekeningen staan op 247 pagina's en bevatten 20 afbeeldingen per pagina. De LINK naar deze kamptekeningen op de website van Het Nationaal Archief vindt u HIER (*Ctrl+click*).

Reparatie van iPhone, iPad en Android. Snel, vakkundig en redelijk geprijsd.
Klik hier voor de aanbieding. Borca-Online / BorcaDen webshop

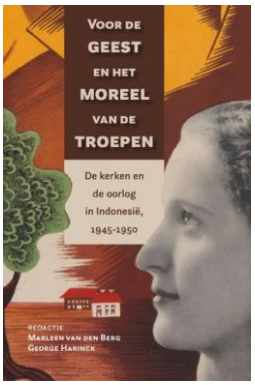
Borca Computer Online Service
Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806
www.borca-online.nl

(advertentie)

Boekbespreking, *e*-Books, CD & DVD, Presentatie & Signeren

Voor de geest en het moreel van de troepen – Marleen van den Berg & George Harinck. De kerken en de oorlog in Indonesië. De oorlog die Nederland na 1945 in Indië voerde, raakte de Nederlandse kerken direct. De Nederlandse en Indische kerken bevonden zich beide met hun geestelijken en gelovigen in het oorlogsgebied. Bovendien zonden de kerken aalmoezeniers en leger predikanten met de troepen mee.

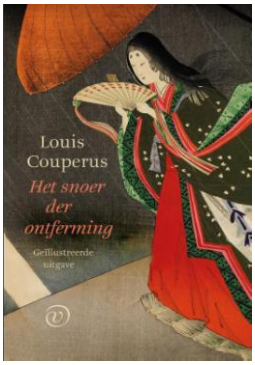
Wat hield hun werk in die oorlogsjaren in, hoe keken de geestelijken tegen de strijd aan en wat betekende de oorlog tegen de onafhankelijkheid van Indonesië voor hun boodschap aan hun gelovigen? Dit boek sluit aan bij het onderzoek naar de rol van het Nederlandse leger in wat we nu noemen de dekolonisatie-oorlog. *Prijs: € 20,99.*

Het onbeloofde land – Paula Brunsveld van Hulten. De ontheemding en het gebrek aan worteling van de hoofdpersoon, een rode draad in dit boek, zijn actueel en universeel herkenbaar

voor migranten. Hoe groter het culturele verschil, hoe sterker het gevoel van ontheemding. Dit boek vertelt het verhaal van een meisje met gemengd Nederlands en Indisch bloed op Java. Ze is drie jaar als de Japanners Indië bezetten, komt in een Jappenkamp en maakt daarna de Bersiap mee. Getraumatiseerd door de vermissing van haar vader tijdens de politionele acties, laat dit diepe sporen na in haar identiteitsvormimg. Als ze op 11 jarige leeftijd met haar moeder naar het onbekende Nederland moeten vertrekken omdat ze niet meer gewenst zijn in het nieuwe Indonesië, groeit dit uit tot een identiteitsstoornis. Ze wordt bang voor haar spiegelbeeld, een lege façade. De angst om te te verdwijnen in de gapende donkerte in haar geest groeit. Bestaat ze wel? Was er wel een Indië, had ze ooit een vader? Dit boek is fictie, ingebed in de geschiedenis en de gebeurtenissen van WO II en dekolonisatie, zeer kundig gemixt met historische informatie. Een boeiend, onthullend geschreven verhaal. Je leest het in één adem uit. *Prijs: € 18,95.*

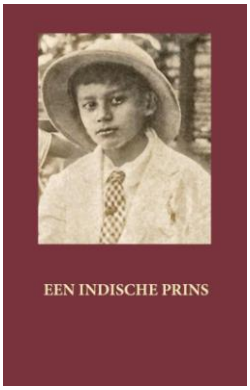
Het snoer der ontferming – Louis Couperus. Van maart tot september 1922 maakte Louis Couperus een rondreis door Japan.. Over zijn belevenissen publiceerde hij reisbrieven in de Haagsche Post. De literaire verwerking van de reis volgde in de

winter van 1922-'23, toen hij onder de titel: "Het snoer der ont-

ferming" een reeks schetsen en verhalen schreef. Ze vormen een eenheid door drie samenhangende motieven: schoonheid, noodlot (karma) en ontferming. Bovendien hebben ze alle de Boeddhistische levensvisie van aanvaarding en berusting als achtergrond. De inspiratie vond Couperus in de Japanse mythen, legenden en prenten van beroemde Japanse schilders als Utamaro, Hiroshige, Harunobu en Hokusai. Daarnaast gebruikte hij reisgidsen, kunstboeken en historische werken van bekende Japankenners als Basil Chamberlain en Lafcadio Hearn. In deze geïllustreerde uitgave zijn voor het eerst Couperus' teksten opgenomen, samen met de door hem gebruikte bronnen. Zij geven een uniek en fascinerend beeld de werkwijze van Couperus en late zien hoe de schrijver met behulp van uiteenlopend materiaal een schitterend literair werk wist te scheppen. *(Momenteel in herdruk, verschijning rond de jaarwisseling) Prijs: € 44,99.*

Een Indische Prins – Harry Smith. In deze roman vertelt de auteur het verhaal van Jan Carel, een onbevangen sensitieve Indische jongen, zoon van een Hollandse planter en een Javaanse prinses. Het speelt in de eerste helft van de 20e eeuw tegen de achtergrond van de crisis in de dertiger jaren, de Tweede Wereldoorlog en de bezetting van Indië

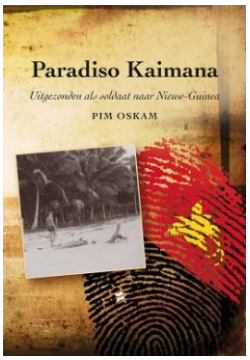
door de Japanners. Ondanks het gevoel van uitsluiting overwint Jan Carel zijn identiteitsproblemen en groeit uit tot een 'overlever'. Totdat het noodlot toeslaat. Een nauwkeurig weergegeven geschiedenis van de laatste fase van de Nederlandse kolonie in Zuid-oost Azië. De Hollandse kant wordt naast die van Indonesische zijde realistisch beschreven. Hoewel de hoofdpersoon duidelijk aan de Hollandse kant staat, komt de kwalijke kant van het koloniale bewind nadrukkelijk ter sprake. Weliswaar zou de toegankelijkheid van dit boek – zeker voor hen die Indië slechts uit de verhalen en geschiedenisboeken kennen – geholpen zijn met een verklarende lijst van de Indische woorden en uitdrukkingen. *Prijs: € 14,95 voor de gebonden versie. Als e-book: € 9,50.*

Anak Beruntung – Noor de Ruyter de Wildt. Autobiografisch boek van de schrijfster, geboren in Soerabaja, die met haar moeder de oorlog in Indië is doorgekomen. Noor schrijft in het voorwoord: "De voornaamste

reden voor het optekenen van mijn herinneringen, is het feit dat ik tot een uitstervend ras behoor: "de Indische oma's". Ik vind het vooral voor de kleinkinderen die hun Indische roots bij hun geboorte meekregen, belangrijk dat dit verhaal doorgegeven wordt over ons koloniale leven. En daarna het andere leven in Nederland. In feite is dit boek ook een ode aan mijn dappere vader en mijn overgrootvader, die ik nooit gekend heb, maar die op de achtergrond zo'n enorm belangrijke rol in mijn leven gespeeld heeft. *Prijs: € 20,90*

Paradiso Kaimana – Pim Oskam. In het voorjaar van 1962 werden halsoverkop vele duizenden Nederlandse militairen naar Nieuw-Guinea gestuurd. Veelal dienstplichtigen (net als tijdens de politionele acties in Indonesië) en bovendien slecht voorbereid. Het conflict tussen de Nederlandse en Indonesië regeringen over Nieuw-Guinea sleepte al vanaf 1949. Nu dreigde er een regelrechte oorlog. De voorbereiding op

de missie van de veelal jonge soldaten bestond slechts uit een handboekje met wat ditjes, datjes en weetjes over Nieuw-Guinea en een uitgebreide uitleg van het standpunt van de Nederlandse regering. Pim Oskam, net vier maanden in dienst, was een van die militairen. Slechts 19 jaar jong en net aan de H.B.S. zijn eindiploma behaald. Aan de hand van zijn correspondentie met zijn ouders reconstrueert de schrijver dit meest opmerkelijke half jaar uit zijn leven. Een eyeopener van een insider. *Prijs: € 17,50.*

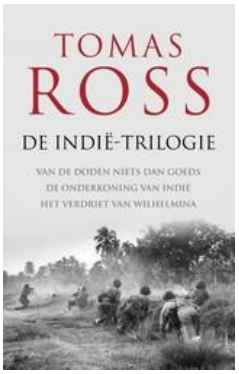
De Indië Trilogie – Thomas Ross. De bekroonde bestsellers 'Van de doden niets dan goeds', 'De onderkoning van Indië' en 'Het verdriet van Wilhelmina' van Thomas Ross zijn nu verzameld in één handzame uitgave.

Van de doden niets dan goeds 1945 Zes maanden na de bevrijding heerst er chaos in Den Haag. De voormalige verzetskameraden bestrijden elkaar op leven en dood. NSB-ers en oorlogsmisdadigers lopen vrij rond en liquidaties en chantage zijn

aan de orde van de dag. Een zwart cahier met daarin de namen van collaborateurs zal de sleutel blijken te zijn tot een complot dat zich uitstrekt tot binnen de muren van Paleis Soestdijk.

De onderkoning van Indië 1947

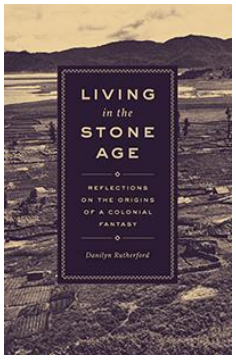
De spanningen tussen Nederland en de Indische nationalisten lopen ongekend hoog op. Een groep verontruste vaderlanders ontwikkelt in het diepste geheim plannen om Nederlands-Indië te behouden en een oorlog te voorkomen. Wanneer een geheim agent uit Indië in Den Haag spoorloos verdwijnt, moet een samenzwering met wereldwijde repercussies worden voorkomen.

Het verdriet van Wilhelmina 1949

De nationalisten van Soekarno hebben de onafhankelijke Republik Indonesia uitgeroepen. In een mijnenveld van intriges zoekt een voormalig inlichtingenofficier naar een verdwenen oude liefde, nadat ze samen is gezien met de beruchte Nederlandse deserteur Poncke Princen. Alles lijkt verband te houden met een jarenlang geheim gehouden pact tussen Winston Churchill en Koningin Wilhelmina. *Prijs: € 25,00.*

Living in the Stone Age – Danilyn Rutherford. Engelstalig boek. Reflections of the origins of a colonial fantasy. Living in the Stone Age is following the officials sent to the New Guinea highlands in the 1930's to establish a foothold for the Dutch colonial power. The author shows how to preserve their personal sense of racial superiority, these officials imagined that they were traveling

in the stone age. They became deeply dependent on the good graces of the Papuan people. This book is a call to write the history of colonialism in a different way. It will change the way readers think about cultural contacts, colonial fantasies, domination and the role of anthropology. *Dit boek is uitgegeven door de Universiteit van Chicago en is te bestellen via: https://press.uchicago.edu/ucp/books/book/chicago/L/bo28470985.html. Vraag anders of uw boekhandel het kan bestellen. Prijs: US$ 25.00 en als e-book v.a. US$ 10.00.*

Stacheldraht und bambuspeere – Bruni Adler. Een zeer bijzonder boek, vooral omdat de meeste boeken over Indie / Indonesië in de Nederlandse en af en toe in de Engelse taal verschijnen. Dit boek is in de Duitse taal verschenen en kort geleden gepresenteerd in Wangen nabij de Bodensee, enkele honderden kilometers van de Nederlandse grens. Toch waren hierbij enkele tientallen Nederlanders aanwezig. In dit boek wordt de geschiedenis vertelt aan de hand van 40 interviews met 'gewone' mensen. Zes van deze mensen zijn Connie Suverkropp, Frank Bouwers, Muriel Hess, Felix Bakker, Derk HilleRisLambers en Jeppe Mellema. Daarnaast komen ook Indonesiërs, Japanners en Duitsers aan het woord. Zij hebben meer gemeen dat de geschiedenis van Indonesië hun leven heeft bepaald. Door de vele persoonlijke invalshoeken en gezichtspunten geeft het boek een gevarieerd beeld van het voor-oorlogse Nederlands-Indië, de Japanse bezetting, de Bersiap en de dekolonisatie. De auteur is een Duitse schrijfster, journaliste en sociaalpsychologe, die hiermee een lacune in de geschiedschrijving van Indonesië als multiculturele en multinationale samenleving wil opvullen. Beschreven wordt verder het lot van de vele oorlogsslachtoffers, zowel die van Nederland, Indonesië, Engeland en Duitsland, maar ook die van de Japanners. Deze bijzondere benaderingswijze en verslaggeving maakt dit boek tot een uniek document. Voor wie de Duitse taal

machtig is of zich er met behulp van taalhulpen doorheen wil worstelen, een 'must have'. *Het boek is te bestellen via uw eigen boekhandel. Prijs: € 28,00 (prijs in Duitsland). 480 pagina's gebonden ISBN 978-3-86351-470-9. Info: uitgever: www.kloepfer-meyer.de. Prijs Nederland: € 20,99 (bol.com)*

De in deze rubriek besproken boeken, CD's en DVD's zijn verkrijgbaar bij de Internet Boekhandel Van Stockum in Den Haag of bij de erkende boekwinkel, tenzij anders vermeld

VAN STOCKUM
INTERNET BOEKHANDEL

www.vanstockum.nl

Kort Indisch Nieuws

Drinkt u koffie of thee in het vliegtuig? Misschien maar beter van niet....

Een vlucht kan vaak lang duren en een kopje koffie kan je door de reis heen slepen, maar is dat wel zo'n verstandige keuze?
In gesprek met Business Insider geeft een anonieme stewardess aan dat het personeel deze warme drankjes zelf niet drinkt vanwege een specifieke reden.

Niet geheel verrassend heeft het te maken met hygiëne. Het water waarvan de koffie en thee wordt gezet komt namelijk niet uit een flesje, maar komt uit de kraan in het vliegtuig. Dit water wordt voor de vlucht met behulp van slangen in het vliegtuig gepompt. Op zich niet zo heel erg alarmerend maar Environmental Protection Agency, een agentschap dat is belast met de volksgezondheid en de bescherming van het milieu, ontdekte dat de tanks waarin het water wordt opgeslagen erg moeilijk schoon te maken zijn
Alsof dat niet genoeg is, worden de slangen waarmee ze worden gevuld, vaak niet goed schoongemaakt. Bovendien worden de tanks soms ook bijgevuld in landen waar ze het niet zo nauw nemen met de waternormen. Dit alles zorgt ervoor dat onder andere de bacterie E.coli, ook wel de poepbacterie genoemd, in de tanks en slangen huist. Daarom is het misschien beter om dan voor een voorverpakt drankje te gaan en ook de ijsblokjes kunt u beter mijden. Het kan namelijk zijn dat hier het water uit de tank voor is gebruikt. U bent gewaarschuwd.

Couperusreis naar de Toscane

Beleef de Italiaanse Toscane met Louis Couperus. Van 6 tot en met 13 juni kunt U deelnemen aan een unieke literaire Italiëreis. Deze reis wordt georganiseerd door Liliane Berendsen-Remmers, de eigenaresse van **Specialitalia**, een bedrijf dat Italië 'op maat' aan u presenteert. In dit geval gaat u naar Toscane. Wat zag, deed en at Couperus daar, wat is daarvan in zijn teksten beland en wat kunnen wij daar tegenwoordig

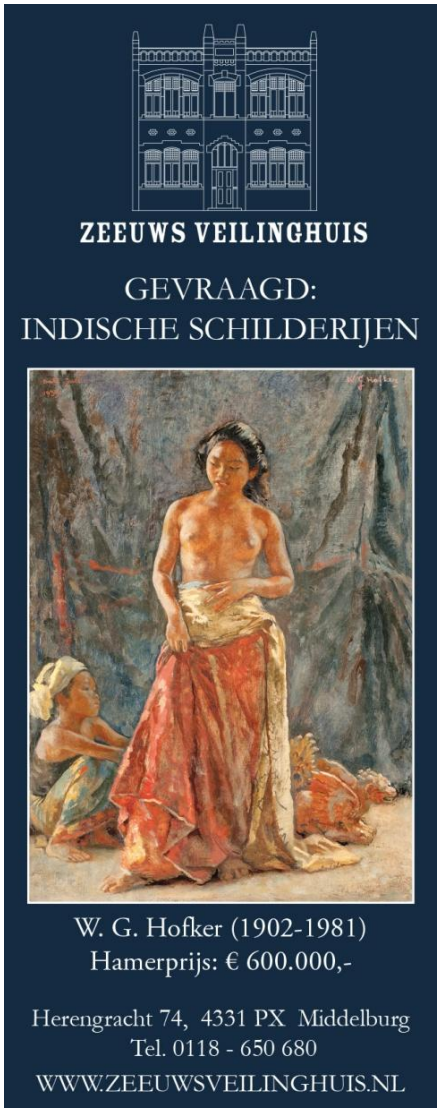

nog van terugvinden? Die vragen vormen het uitgangspunt voor een bijzondere 8-daagse reis door de Toscane, naar het biografische en culinaire onderzoek van Couperuskenner José Buschman. Onder leiding van Neerlandicus Marcel van den Boogert bezoekt U Siena, Florence en Bagni di Lucca, in het voetspoor van de grote schrijver. U verblijft en dineert op prachtige, exclusieve en historische locaties.

Voor meer informatie zie:
Couperusreis in Toscane

De nieuwe Moesson is UIT

(advertentie)

Rockers ballen de vuist voor Museum RockArt

Door: Nico Heemelaar

Het is een bont gezelschap dat zich in Hoek van Holland heeft verzameld om de noodkreet van Jaap te ondersteunen. Jaap Schut, een enthousiaste Westlander die al 24 jaar lang alles verzamelt wat met de Nederlandse rock (en dus ook met de Indo Rock die eraan ten grondslag lag) te maken heeft. "Wat hier staat uitgestald is nog geen half procent van onze collectie", zegt hij tegen gasten die zich op deze actiemiddag hebben verzameld.

Ze vertegenwoordigen een millennium aan rock-'n-roll. Zanger Bert Heerink is uit Utrecht gekomen. Hij 'hangt' al in het museum als de beroemde zanger van hardrockband Vandenberg, ooit hoog in de Amerikaanse top 40 met de single Burning Heart. Rudy van den Berg, voormalig zanger van The Motions, moest vanuit Amstelveen de Tomtom instellen om de uithoek in Hoek van Holland te vinden waar het museum nu staat. Zangeres Getty Kaspers van Teach In, de laatste Nederlandse winnaar van het Eurovisie Songfestival - in 1975 alweer - heeft helemaal vanuit Markelo de moeite genomen om Jaap Schut en zijn team een hart onder de riem te steken.

Historisch

"Een historische bijeenkomst", zegt Martin Reitsma, de initiatiefnemer van de actieweek 'RockArt moet naar Den Haag'. "Frenk Reemer is er, de broer van Sandra Reemer. De zangers van de Dizzy Mans Band, Ekseption, en Polle Eduard, leden van Lemming, After Tea, Group 1850, allemaal zijn ze gekomen om een vuist te maken richting Haagse politiek".

Eerlijk is eerlijk, de Nederlandse popmuziek verdient een waardiger museale plek dan een winderig bedrijventerrein in Hoek van Holland. Maar zo Hollands als de geschiedenis van Cats, Herman Brood en Shocking Blue is, zo Hollands is ook de vraag wie zo'n museum gaat betalen. Jaap Schut en zijn 34 vrijwilligers voeren al jaren een lobby om naar Den Haag te verkassen en heeft al een toezegging gekregen. ,,We zijn al een tijd bezig met de gemeente om locaties te bekijken, maar er zit erg weinig schot in'', zegt hij. "Andere steden hebben zich al gemeld. Als Den Haag niet snel over de brug komt, dan gaan we het ergens anders proberen".

Foto: Thierry Schut

Haags nachtburgemeester in ruste René Bom heeft zich ook geschaard achter de actie. "De voormalige Amerikaanse ambassade is een perfecte locatie", oppert hij. Ook wethouder Richard de Mos heeft ooit zoiets geroepen, maar intussen staat in het coalitieakkoord van zijn college dat dit gebouw in de verkoop gaat voor elf miljoen euro.
Voor geld hoef je niet aan te kloppen bij de oude rockers. Alle grote hits ten spijt, bijna niemand heeft er een flinke spaarrekening aan over gehouden. Als de verslaggever zijn jeugdidool Getty Kaspers vertelt dat hij alle Teach In-singles in huis heeft, antwoordt de songfestivalvedette met een veelbetekenend 'Dan heb jij meer dan ik'. Zelfs de outfit die Getty droeg tijdens de winnende finale is foetsie. "Ik heb alleen nog de jurk van de voorronde", zegt ze. "Die is nog geëxposeerd in het Van Abbemuseum in Eindhoven. Waar de winnende jurk is gebleven, ik heb geen idee. Misschien helpt een oproepje in de krant?"

Als het aan Getty ligt komt het rockmuseum in Den Haag. Dat vindt ook Harmen Veerman, ooit zanger van de Volendamse formatie Leftside en nu succesvol met de Tribute To The Cats Band. "We hebben in Volendam al een palingsoundmuseum, maar dat haalt het niet bij hier", zegt hij. RockArt bedruipt zichzelf, onder meer met een niche platen- en souvenirwinkel. "Maar voor de verhuizing hebben we wel een duwtje in de rug nodig", zegt Jaap Schut. "Als er geld is voor de Nachtwacht, dan moet er toch ook een potje zijn voor een nationaal popmuseum?"

Locaties

Volgens de Haagse wethouder cultuur Robert van Asten is de intentie - en een bedrag van 500.000 euro - er nog steeds om het popmuseum naar Den Haag te halen. Alleen heeft de geschikte plek zich nog niet aangediend. "Er is nauw overleg met de eigenaar over mogelijke locaties. Daarbij moet nog wel rekening worden gehouden met het programma van eisen van de organisatie", laat hij weten.

Verhalen Indisch en Moluks verzet Tweede Wereldoorlog in kaart gebracht

DEN HAAG - Een speciale website over het Indisch verzet tegen de Japanners in Indonesië is woensdagmiddag 12 december 2018 met gepaste officiële ceremonie gelanceerd in Madurodam.

Op de website zijn bijzondere verhalen te lezen van verzetsstrijders die in de Tweede Wereldoorlog de invasie van de Japanners trotseerden. Ook luidt de website "Kaart van Indisch Verzet" de afronding van 'Het jaar van het Verzet' in.

'Wij willen verhalen bewaren. Uit onderzoek blijkt dat er slechts 26 procent van de Nederlanders weet dat er óók verzet was in Nederlands Indië. En dat is bedroevend weinig, vonden wij', vertelt Kirsten Rüter. Daarom heeft de organisatie Arq Kenniscentrum Oorlog, Vervolging en Geweld in samenwerking met Stichting Pelita, een belangenorganisatie voor Indische Nederlanders en Molukkers tien bijzondere verzetsverhalen op de website 'Kaart van Indisch verzet' gepubliceerd.

Het doel is laten weten dat er een hele grote groep Nederlandse staatsburgers in Zuid-Oost Azië ook geconfronteerd werd met de Tweede Wereldoorlog en zich daar heeft verzet, aldus Rüter.

Op 8 december 1941 verklaarde Nederland de oorlog aan Japan, een dag na de Japanse aanval op het Amerikaanse Pearl Harbour. Militairen van het KNIL (Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger) werden gevangen genomen en in Japanse krijgsgevangenenkampen vastgehouden. Hierop volgden verschillende verzets-acties in heel Indonesië.

De website met verzetsverhalen zal tot halverwege 2019 worden aangevuld met andere verhalen over Indische en Molukse verzetsdaden.

Adresboek van Bandoeng 1941

In dit adresboek staan de gegevens alfabetisch op familienaam met daarachter het adres waar hij of zij woonde in 1941

http://www.boudewynvanoort.com/2016/02/adresboek-van-bandoeng/

Column

Door: Han Dehne

Ooit, in mijn studietijd, leerde ik dat wetenschap voortkomt uit verwondering en nieuwsgierigheid. Deze les is mij altijd bijgebleven en is uiteindelijk voor mij de lijn geworden waarlangs ik mijn kennis en het "weten" van de geschiedenis van, wat nu heet Indonesië, heb geprobeerd eigen te maken. Neen, ik ben geen historicus geworden toen ik groter groeide. Mijn studies bewogen zich op het sociale- en antropologische vlak.

Toen ik studeerde sloeg bij mij "verwondering " toe. Binnen het sociaal kader waarin ik leefde bleek al snel dat velen die uit de Oost afkomstig waren hun eigen geschiedenis niet of nauwelijks kende. Zo'n 400 jaar geschiedenis raakt verloren door dat niet weten.
Oh ja, men wist wel het een en ander, maar dat was gebaseerd op eigen beleving en er over gehoord te hebben van familie en vrienden.

Toen mij dat steeds duidelijker werd ontstond er bij mij echt "nieuwsgierigheid " om dat te onderzoeken, uit te vogelen, te lezen en te verwerken. Zeg maar gewoon dat dit mijn kwaaltje is.

Weliswaar is de verre geschiedenis van Indonesië zeer interessant maar moeilijk te onthouden en te verwerken.
Maar de moderne geschiedenis van Nederlands Indië/Indonesië vanaf 1930 tot aan het eind van de jaren '60 is een periode die goed is te overzien.

Gelukkig zijn er een aantal mensen op facebook die zich daar wat meer in verdiept hebben als anderen en nemen de moeite om daarover te schrijven. Dat is geweldig.
De Indische en Molukse mensen worden daarmee in kennis gesteld van de geschiedenis van zichzelf, hun ouders en grootouders. Kortom zij zijn zelf deel van deze geschiedenis.
Jarenlang hebben wij met zijn allen gezwegen over die delen zij en wij hebben meegemaakt. Wij hebben zolang gezwegen dat als gevolg daarvan de Nederlandse samenleving niet op de hoogte is van wat in de Oost allemaal gebeurde, welke onmenselijke situaties zich daar hebben voorgedaan.

Een ander gevolg is dat ook de politiek, of zoals ik ze nu noem: Rutte en zijn gebroed, geen idee heeft wat de achtergronden zijn van de zogenaamde Indische Kwestie.
Zelfs en ondanks het feit dat dit nu al jaren onder de aandacht van het parlement en de ministerraad wordt gebracht.

Ook mij overkomt het regelmatig in gesprekken met anderen dat als het over Nederlands-Indië gaat men met grote glazige ogen naar mij zitten te kijken met een blik van: waar klets je nou toch over man. Daar heb ik nog nooit over gehoord.

Nou om die reden hoop ik dat al die mannen en vrouwen die op facebook of op andere plaatsen zo moedig zijn dat zij soms zelfs zeer persoonlijke verhalen neerzetten die de hoogste waardering daarvoor krijgen. Zuig al die verhalen op en spui ze verder, vooral naar de Nederlandse samenleving. Want daar zit nog altijd heel veel onwetendheid.

Ook onze jongere generaties zijn vaak de dupe geworden van die zwijgzaamheid die wel eens "Het Indische stilzwijgen" wordt genoemd.

Curaçao

Nu aansluitend aan mijn column even iets anders.
Misschien weet niet iedereen het, maar mijn vrouw Mary en ik mochten zo'n tien jaar van ons leven doorbrengen op het voor ons goddelijke eiland Curaçao. Voor ons een eiland om lief te hebben. Oh ja, er zijn natuurlijk overal op deze wereld prachtige landen en eilanden te vinden en stiekum verlangen wij allemaal weleens om op zo'n mooie plek te zijn, samen met degene die je liefhebt.

Curaçao, een zonovergoten eiland met een schitterende, maar harde natuur. Bergen, heuvels, dalen en valleien, uitbundige kleuren en geweldige stranden en baaien. Ook in historisch opzicht kom je er niets tekort; het was immers een van de belangrijkste eilanden van de tegenhanger van de VOC, de WIC, West-Indische Compagnie. Soms kan het er behoorlijk regenen, zeg maar gerust storten. Maar zelfs dan is het er prachtig.

Ook de mensen zijn er erg hartelijk. En hoe je eruit ziet, wat je ook draagt, niets wordt er gek gevonden. Leef en laat leven, is er het altijd geldende motto.
Mijn God, wat houd ik van dat eiland. Gaat u er zelf eens kijken.

Just4Kids... voor iedereen van 6 tot 16 jaar

Met ingang van januari 2019 zal deze rubriek ophouden te bestaan. De inhoud van deze rubriek zal aan de reguliere inhoud worden toegevoegd, die tevens zal worden uitgebreid met een LINKEN pagina, zoals hieronder. Kent u zelf een website die wij beslist in deze LINKEN pagina zouden moeten opnemen? Wilt u ons dat dan even laten weten?

Links4all

Heel veel interessante en leerzame *LINKS* voor kids maar zeer zeker ook voor volwassenen:

Indopedia, Indische Encyclopedie / Bibliotheek / Indisch erfgoed / naslagwerk voormalig Nederlands-Indië. https://www.indopedia.nl/

Doorlink-website naar tal van Indische en Indisch gerelateerde websites, blogs, personen en onderwerpen. https://linkenindisch4ever.wordpress.com/

Website over online **geschiedenis** van/voor Indische Nederlanders. http://www.indischhistorisch.nl

Meer dan 120 titels over Nederlands-Indië in de **boekenwinkel van Historiek.net.** https://geschiedenis-winkel.nl/nederlands-indie.html

Informatie over **schoolles-pakketten** over het voormalige Nederlands-Indië. www.gastdocenten.com

Een ware schat aan foto's in kleur op **Monochrome Specter** uit de Tweede Wereldoorlog in ZO-Azië. blog.livedoor.jp/irootoko_jr/

Indisch Herinneringscentrum Sophiahof, Den Haag www.indischherinneringscentrum.nl

Moluks Historisch Museum (MHM) Sophiahof, Den Haag http://www.museum-maluku.nl/

De **Jeugdwebsite** van Oorlogs-graven-stichting (Ned.-Indië). http://www.eenlevenverloren.nl/index.php?go=home.personen@pagenr=1

Een digitaal **Indisch Museum,** https://indischmuseum.wordpress.com

Informatie over de **Nationale Indië-Herdenking** op 15 augustus. www.indieherdenking.nl

Info over boeken, artikelen, TV- en radiodocumentaires plus LINKS over de Pakan-Baroe Spoorweg. http://pakanbaroe.my-free.website/.

Taman Indonesia, Het leukste kleine Indonesische dierenpark in Nederland. http://www.taman-indonesia.nl

Koorenhuis - Den Haag, cursussen en workshops voor muziek, dans, kunst en theater. http://www.koorenhuis.nl

Website **Indische Jeugdboeken,** compleet met een bestellink. http://www.antiquariaat-anna.nl/boekek/kameleonboeken

Theatervoorstellingen - Een informatieve website met heel erg veel voorstellingen, overal in Nederland en voor iedere leeftijd. http://www.kindertheater.nl/

Kunstbende, Een landelijke organisatie met afdelingen in alle provincies voor iedereen van 13 tot en met 18 jaar. http://www.kunstbende.nl

Weblog "Indische Jeugd-letteren" Blog van Marjorie van Putten: http://indischejeugdletteren.wordpress.com/over-mij/

Jeugdbieb, leuke en informatieve website. http://www.jeugdbieb.nl

Een **Indische startpagina voor de jeugd:** http://suara-baru-kecil.jouwpagina.nl

Kinderboekenpraatjes. Heel erg veel boeken uitzoeken voor elke leeftijdgroep. http://www.kinderboekenpraatjes.nl

Trefpunt Azië - Digitale nieuws-brief met wetenswaardigheden uit landen in ZO-Azië. https://www.trefpuntazie.com

De Indische Agenda

LET OP! Sluitingsdatum kopij op 10 januari 2019

15 augustus t/m 31 december 2018: Katjongs in Colditz. Tentoonstelling over spectaculaire ontsnappingspogingen van krijgsgevangen militairen uit het Duitse kamp Colditz. In de speelfilms en de TV-serie doen de makers voorkomen alsof het enkel Britse militairen betrof. Niets is minder waar. Er waren ook Poolse, Franse en Nederlandse militairen bij betrokken. En die Nederlandse krijgsgevangenen waren hoofdzakelijk van het KNIL (Koninklijk

Nederlands Indische Leger). In deze tentoonstelling wordt door middel van veel foto's, documenten en voorwerpen, hiertoe beschikbaar gesteld door Museum Bronbeek, Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), alsmede particuliere collecties, van onder andere verzamelaar Johan van Hoppe en familie Goedkoop, een goed en waarheidsgetrouw beeld weergegeven van er zich tijdens de Tweede Wereld-oorlog in het Duitse Colditz afspeelde. De locatie: **Museum Bronbeek,** Velperweg 147, 6824 MB Arnhem. Dagelijks geopend (behalve maandag) van 10.00 tot 17.00 uur. http://museumbronbeek.nl/

16 december 2018 t/m 20 januari 2019 – De reis naar batik - Dag en Nacht. In 2009 maakte Sabine Bolk haar eerste 'reis naar batik'. In 2016 volgde een tweede reis waarbij ze 3 maanden op Java verbleef om het proces van batik te documenteren. Sabine is beeldend kunstenaar en verdiept zich sinds 9 jaar in batik,

de Indonesische textielkunst. In deze expositie zal haar korte film 'The Journey to Batik – Tari Batik' te zien zijn, naast batiks uit haar eigen collectie en foto's van de batikmakers die zij ontmoette tijdens haar reizen.
Op *zaterdag 29 december* geeft Sabine samen met Shuen-Li Spirit een batik workshop. Voor meer info en om u aan te melden: https://www.nieuweveste.nl/index.php/agenda/2018/12/29/indische-winter-workshop-batik. De expositie is onderdeel van 'Indische Winter', een festival over Indische iconen in de Nederlandse popmuziek met tentoonstellingen, live optredens, film en gesprekken in o.a. het Stedelijk Breda - *zie ook het artikel op pagina 20.* Locatie: **De Nieuwe Veste,** Molenstraat 6, 4811GS Breda, Tel: 076-2003200.

T/m 15 mei 2019: De Indië Monologen. Maandag 8 oktober jl. vond de succesvolle première plaats van De Indië Monologen, met o.a. Yvonne Keuls, Ellen Deckwitz, Willem Nijholt, Astrid Seriese en Erwin van Ligten. De Indië Monologen is een unieke theateravond met wisselende combinaties van gasten en Nederlands-Indië als centraal thema. Hoe werkt die geschiedenis door in ons land en in onze levens? Hoe willen we ons tot die geschiedenis verhouden?

Dergelijke vragen staan centraal tijdens De Indië Monologen. Elke editie van De Indië Monologen presenteert een uitgelezen gezelschap van bekende Nederlandse schrijvers, musici, acteurs en prominenten uit de wereld van de media, journalistiek en politiek; allen met een Indische achtergrond of sterke betrokkenheid bij de geschiedenis van Nederlands-

Indië. De regie is in handen van Bo Tarenskeen. De voorstellingen zijn nog tot en met 15 mei 2019 te zien. Voor de speellijst met alle gegevens, zie: https://www.indiemonologen.nl/

T/m 18 juli 2019: MS Oranje, Koers Gewijzigd. De Oranje was het begin van een nieuw leven. Het schip was voor veel Indische Nederlanders de vrijheid, maar ook het verlaten van het geliefde Indië. "We hebben het overleefd, dat gevoel was er wel". Het schip en haar herinneringen zijn het onderwerp van een mooie tentoonstelling in het Scheepvaart Museum in Amsterdam. Tachtig jaar na haar tewaterlating op 8 december 1938 spreekt de Oranje nog steeds tot de verbeelding. De tentoonstelling is opgebouwd uit twee delen: de geschiedenis van het schip en de verhalen van de gerepatrieerden. De persoonlijke verhalen van 10 gerepatrieerden komen tot uiting, versterkt door indringende portretten die de foto-

graaf Jitske Schols van hen maakte. Locatie is: **Scheepvaart Museum,** Kattenburgerplein 1, 1018 KK Amsterdam. Openingstijden: dagelijks van 9.00 tot 17.00 uur (behalve 1e Kerstdag en Nieuwjaarsdag). Toegang: € 16,00 pp., kinderen 4 t/m 17 jr., CJP, Studenten en Cultuurkaart: € 8,00 Museumjaarkaart van toepassing. Online Tickets zijn verkrijgbaar via https://tickets.hetscheepvaartmuseum.nl/

T/m september 2019: Tentoonstelling 'Avontuur in Azië". Deze tentoonstelling belicht belicht de rol van de Vrijmetselaarsloges in de internatiionale handel in de 18e en 19e eeuw in Zuid-Oost Azië. Uit onderzoek van gastcurator dr. Andréa Kroon blijkt dat vrijmetselaars hoge posities in de VOC en de handelsposten in Nederlands-Indië, India, Ceylon, Japan en China bekleedden en waren betrokken bij de internationale handel. Daarnaast lieten de loges ook een fascinerende materiële cultuur achter. Logegebouwen in Zuidoost-Azië zijn

een voorbeeld van het gedeelde erfgoed van Oost en West ('shared heritage'). Een bijzonder onderdeel van de tentoonstelling is het ***digitale bladerboek***: een combinatie van een traditioneel papieren boek en een hightech kennisomgeving. Bij het bladeren door het verhaal wordt de bezoeker verrast door afbeeldingen die tot leven lijken te komen, en kan hij zich via beeld, woord en geluid verdiepen in de geschiedenis van de Vrijmetselaars broederschap. Bij de tentoonstelling verschijnt het fraai geïllustreerde ***magazine 'Avontuur in Azië'***.
Op 25 november geeft de gastconservator geeft een ***lezing*** in het Vrijmetselarij Museum.
Praktische info is te vinden op vrijmetselarijmuseum.nl.
Locatie: Vrijmetselaarsmuseum, Javastraat 2-b, 2585 AM, Den Haag. Openingstijden: wo. t/m zo. 12.00 – 17.00 uur. Toegang (incl. rondleiding) volw. € 7,50; tot 18 jr. € 5,00; Ooievaarspas: € 3,75; studenten (op vertoon collegekaart): € 5,00. LET OP: PIN ONLY.

T/m november 2019: Expositie Wayang Revolusi, Kunst in dienst van de vrijheid. Deze tentoonstelling laat zien hoe de Indonesische nationalisten in hun strijd tegen de Nederlandse overheersing de traditionele wayangtheaterkunst als propaganda gebruikten. De hoofdrolspelers zijn de politici en de militairen van de twee partijen, die tegenover elkaar stonden in de onafhankelijkheidsstrijd, zoals de Nederlandse Generaals Spoor en Van Mook, de Indonesische president Sukarno en de vice-president Mohammed Hatta. De poppen zijn gemaakt door poppenspeler en maker: Ki Ledjar Soebroto. Daarnaast komen andere vormen van het Wayangspel aan bod, zoals: Kulit, Golek, Klitik en Topeng. Ook worden films en toepasselijke voorwerpen getoond. Locatie is: **Poppenspe(e)lmuseum**, Kerkweg 38, 8193 KL Vorchten

(Gemeente Heerde). Geopend op: woensdag, zaterdag en zondag 12.00 tot 17.00 uur. Toegang: € 5,50 (volw.) en € 4,50 (3-12 jr). Info: www.poppenspelmuseum.nl

16 december 2018: De kracht van de liefde. Stichting Manggar Megar, een Surinaams-Javaanse culturele organisatie, brengt het verhaal over een jong meisje, Tjowi, in een Javaanse theatervoorstelling. De voorstelling wordt begeleid door het gamelan-orkest 'Witing Klapa' van de Stichting. Tjowi gaat op zoek naar haar roots, Wie waren haar voorouders, welke gelijkenis heeft ze met hen? Vragen die het meisje stelt aan haar betovergrootouders. Andé Andé Lumut en Kleting Kuning beginnen te vertellen aan de keukentafel. Een indringend theaterstuk, dat Manggar Megar brengt in samenwerking met Jawa Mix, over opoffering, intriges, humor en geluk. Locatie: **Theater Dakota, Z**uidlarenstraat 57, 2545VP, Den Haag. Aanvang van de voorstelling: 14.00 uur. Reserveren van kaarten bij: Hermine

06-31640307 of bij: Christine 06-421671309. Toegang: € 10,00; kinderen 5-12 jr. € 5,00. In de directe omgeving gratis parkeren. Alle verdere inlichtingen over Stichting Manggar Megar via: http://www.manggarmegar.nl/.

5 januari 2019: New Years Party. Zoals elk jaar organiseren Sonja en Ruben Agaatsz, van de 'Batavia-Makassar-Club' weer een altijd druk bezochte New Years Party in het Van Der Valk Hotel in Wassenaar. Deze New Years Party zal muzikaal worden opgeluisterd door de Ramona Band, Esther Latama, met als special guests: de Motion Ladies en de allround band Relight. En zoals ook in voorgaande jaren, is er een dress-code: cocktail- of avond-kleding is dringend gewenst. En evenals voorgaande jaren kunt u bij het hotel weer tegen een speciale

prijs een overnachting reserveren, zodat u na afloop van de Party niet in het holst van de nacht naar huis hoeft te rijden, als u van wat verder buiten de omgeving van Wassenaar komt. De prijs hiervoor is € 95,00 voor twee personen, inclusief ontbijt. Eénpersoons-kamer: € 85,00. De entree voor de Party bedraagt € 15,00 in de voorverkoop. Vermeldt u bij reservering a.u.b. het aantal tickets. Overnachtingen kunt u opgeven bij: Sonja en Rubens Agaatsz: Tel: 079-3623022, 06-25011004. E-mail: agaat99@planet.nl. Locatie: **Van Der Valk Hotel** Zijdeweg 54, 2245BZ Wassenaar. Aanvang om 19.00 uur (zaal open 18.00 uur) en einde is om 01.00 uur. De Indische catering wordt verzorgd door de koks van het hotel. De kaarten en reserveringen voor de overnachting zijn beschikbaar tot uiterlijk 2 januari 2019. Tickets: € 15,- voorverkoop, overmaken op rek. NL68ABNA0415214432 tnv. R.F. Agaatsz.

13 januari 2019: Bij Eugenie in de keuken. Een nieuwe reeks theatervoorstellingen van Yvonne Groeneveld, waarbij 'Tante Eus' het publiek meeneemt in gebeurtenissen in en rond haar keuken. Het publiek krijgt niet alleen te maken met recepten en andere keukengeheimen, maar ook met haar Yvonne's liedjes, verhalen en anekdotes en natuurlijk ook de keukenroddels. Deze maand ontvangt zij als gast onder andere Marjolein van Asdonck, hoofdredacteur van Moesson en verder de dansgroep Bunga Melati. Ook Harry Jekel is dit keer te gast. Voor een meerprijs van slechts € 10,00 kunt u na afloop van de voorstelling genieten van een feestelijk aperitief en een heerlijke

Indische Nasi Rames. Hiervoor moet u zich wel van tevoren opgeven. Haar kokkie/kebon is Jeffrey van Overeem. De locatie: **Werftheater,** Oudegracht 60 aan de Werf, 3511AS, Utrecht. Aanvang voorstelling: 14.30 uur (kassa open vanaf 14.00 uur). De toegang bedraagt € 13,00 (23,00 incl. maaltijd); 55+, CJP € 11,00 (21,00 incl. maaltijd) per persoon. Reserveren: (vermelden aantal personen en in- of excl. maaltijd) reserveren@werftheater.nl, Tel: 030-2315440. Nadere inlichtingen www.werfthester.nl.

Meer dan 120 titels over Nederlands-Indië
Neem eens een kijkje in de uitgebreide boekenwinkel van Historiek.net:
https://geschiedenis-winkel.nl/nederlands-indie.html

De Indische Agenda uitgelicht: Themazondagen Bronbeek

Zoals van ouds organiseren de Stichting Klein Bronbeek en de Stichting Indisch Erfgoed in de wintermaanden Themazondagen in het Reünie- en Congrescentrum Kumpulan op het landgoed Bronbeek in Arnhem. Voor het seizoen 2018-2019 is er weer een aantrekkelijk programma samengesteld. Ook dan weer combineren wij uw suggesties met de actualiteit. Het jaar 2018 is uitgeroepen tot het Europees jaar van het Cultureel Erfgoed. Om elkaars geschiedenis nog beter te leren kennen is er in het programma aandacht voor de diversiteit van Indisch en Indonesisch erfgoed niet alleen in Nederland maar ook in Indonesië. Verspreid over het seizoen zijn er lezingen over de Indische eetcultuur en muziek, de beheersing van de toenmalige en huidige Indonesische waterhuishouding, het behoud van de Indische architectuur en stedenbouw en het behoud van Indische kunst in Nederlandse musea. In dit twaalfde seizoen vijf themazondagen.

Themazondagen:

- **20 januari 2019** -- 'Indische muziek'

Sprekers: Ellen van Waerden, Henk Mak van Dijk, Ans Gommers-Dekker en Hetty Naaijkens-Retel Helmrich

- **17 februari 2019** -- 'De beheersing van de Indonesische waterhuishouding toen en nu'

Sprekers: Maurits Ertsen, Stephan van der Biezen en de Indonesische ambassadeur I Gusti Agung Wesaka Pu en Dolfi Debrot

- **24 maart 2019** -- 'Behoud van Nederlands-Indische architectuur en stedenbouw'

Sprekers Pauline van Roosmalen, Obbe Norbruis, Frederik Erens en Juliette Roding

- **14 april 2019** -- 'Het behoud van Indische kunst in Nederlandse musea'

Sprekers Thijs Schoonderwoerd, Jan de Hond, Pauljac Verhoeven en Frans Leidelmeijer

Vanaf vandaag heeft u de keuze uit een eenmalig entreebewijs of een passe-partout.
Een eenmalig toegangsbewijs kost € 28,50 pp; en een passe-partout € 100,00 pp.

Zoals gebruikelijk bestelt u de entreebewijzen via de website van de Kumpulan.

Voor vragen kunt u contact opnemen met Geertje Besselink, bestuurslid van de Stichting Vrienden van **Bronbeek**, via: geertjebesselink@gmail.com of 06-20976818.

Nederland helpt Sulawesi

De hulporganisaties achter Giro555 zijn zelf, of via lokale partners, in het gebied aanwezig. Zij bieden directe noodhulp, zoals onderdak, voedsel, tenten, dekens, hygiëne-pakketten, medische zorg en water.

Via de sociale media worden acties bijgehouden via de hashtag: #nlhelptsulawesi.
Op Facebook www.facebook.com/giro555 verschijnen de komende weken updates over de situatie ter plaatse en er worden regelmatig verbindingen gelegd met de hulpverleners ter plekke.

Doneert u gul op bankrekening nummer: NL08 INGB 0000 0005 55.
Of direct via **iDeal, Visa, MasterCard of PayPal:** gaat u (Ctrl+click) naar: **https://giro555.nl/**

De samenwerkende hulporganisaties Giro555

Deze advertentie is aangeboden door NICC Magazine.

Reparatie, onderdelen, accessoires en batterijen voor al uw elektronische apparatuur. http://www.mobipc.nl/onderdelen

Pasar Kalender 2018

(update: 1 december 2018)

Januari
13, 14: Steenwijk http://www.istimewa-events.nl.
00, 00: Breda http://www.winkelcentrumhogevucht.nl

Februari
9, 10, 11: Antwerpen (BE) http://www.azieinantwerpen.be
17 t/m 25: Amsterdam http://www.istimewa-events.nl

Maart
3, 4: Rijswijk (ZH) www.pasarmalamrijswijk.nl
9, 10, 11: Zwolle http://www.istimewa-events.nl
19: Kallenkote (Steenwijk) www.tamanindonesia.nl
23, 24, 25: Eindhoven www.stellarevents.nl
31, Rotterdam http://www.istimewa-events.nl

April
1, 2: Rotterdam http://www.istimewa-events.nl
7, 8, 9 Den Bosch www.pasarfestival.nl
20, 21, 22: Nieuwegein www.stellarevents.nl

Mei
5, 6: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl
4, 5, 6 Zutphen www.pasarfestival.nl
10 t/m 13: Antwerpen (BE) http://www.istimewa-events.nl
19, 20, 21: Den Helder www.stellarevents.nl
24 t/m 27: Gorinchem http://www.istimewa-events.nl
25 t/m 31: Malieveld Den Haag www.tongtongfair.nl

Juni
1 t/m 4: Malieveld, Den Haag www.tongtongfair.
8, 9, 10 Hardenberg www.pasarfestival.nl
16: Wageningen http://www.zinzia.nl
16, 17: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl
22, 23, 24: Leeuwarden www.stellarevents.nl
29, 30: Gorinchem www.pasarfestival.nl
29, 30: Zeist http://www.istimewa-events.nl

Juli
1: Gorinchem www.pasarfestival.nl
1: Zeist http://www.istimewa-events.nl
6, 7, 8: Vlissingen www.stellarevents.nl
7, 8: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl
8: Breda www.raffyzorg.nl
14, 15, 16: Groningen www.pasarfestival.nl
21, 22: Emmeloord www.stellarevents.nl
25 t/m 29: Steenwijk http://www.istimewa-events.nl.
27, 28, 29: Oostende (BE) http://www.istimewa-events.nl.

Augustus
3, 4, 5: Spijk http://www.istimewa-events.nl
11: Oost-Souburg http://www.mae-uku.nl
12 t/m 15: Dordrecht http://www.istimewa-events.nl
17: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl
25, 26 Leiden www.stichtingstellar.nl

September
1, 2: Almere www.indischefeestavond.nl
1, 2: Delft www.tudelft.nl/botanische-tuin
7, 8, 9: Assen www.pasarfestival.nl
15, 16: Kallenkote www.taman-indonesia.nl
16: Utrecht www.vrijoosttimor.nl
21, 22, 23: Arnhem www.stellarevents.nl
28, 29, 30: Enschede www.pasarfestival.nl
29, 30: Maastricht http://www.istimewa-events.nl

Oktober
1, Maastricht http://www.istimewa-events.nl .
5, 6, 7: Haarlem www.stellarevents.nl
??: Amersfoort www.emiclaer.nl
11 t/m 14: Alphen a/d Rijn http://www.istimewa-events.nl
20, 21, 22: Nijmegen www.pasarfestival.nl
27, 28: Leek www.stichtingstellar.nl

November
3, 4: Rijswijk www.pasarmalamrijswijk.nl
9, 10, 11: Venray www.pasarfestival.nl
23, 24, 25: Rotterdam www.pasarfestival.nl

December
16: Den Bosch http://www.sccdehelftheuvel.nl.
22 dec. t/m 6 jan.: (behalve 1e Kerstdag en Nieuwjaarsdag)
Arnhem, Burgers Zoo http://www.istimewa-events.nl

Ziet u nog een foutje in deze lijst of heeft u een aanvulling of een aan-/afmelding? Laat het ons weten via e-mail.

Uw pasar aanmelden voor deze lijst ? # info@indisch-centrum-denhaag.nl

ook kleine particuliere en verenigings pasars welkom voor vermelding in deze agenda (ter beoordeling door de redactie)

Colofon

Digitaal maandelijks Magazine van:
Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Hoofdredacteur: Hans Vogelsang
Redactie:
Han Dehne
Jean-Marie Bosch van Drakestein
Ron Kraft
Juniorredacteur: Chinook de Deugd
Columnist: Han Dehne
Correspondenten:
Silfraire Delhaye (Indisch Platform)
Yvonne van Genugten (Sophiahof)
Albert van Prehn (Muziek, column)
Sabina de Rozario (Door Blauwe Ogen)
Armando Ello (Hoezo Indo)
Ivo Pabbruwe (New Zealand)

Vormgeving & lay-out: Hans Vogelsang
Ondersteuning: Groep de Mos
Technische realisatie & verzending:
Dennis van der Ham
http://www.borca-online.nl/

Verschijning: ca. de 15e van elke maand
Sluitingsdatum kopij en advertenties:
de 10e van elke maand
Advertentietarieven: op aanvraag
Abonnementen NICC Magazine: GRATIS
info@indisch-centrum-denhaag.nl
Postadres: Newtonstraat 660
2562 LA Den Haag - Netherlands
W: www.indisch-centrum-denhaag.nl
: http://indisch-centrum-denhaag.blogspot.com
@: info@indisch-centrum-denhaag.nl

Rabobank IBAN: NL39 RABO 0129 216 836
t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag
BIC: RABONL2U

Citeren van (delen van de) inhoud is toegestaan, mits met bronvermelding.
© 2018 N.I.C.C. Den Haag

Indisch Centrum Sophiahof Den Haag

Herdenkingssymbool Melati

De Melati, de Indische jasmijn, is het herdenkingssymbool dat u onder andere kunt dragen op 15 augustus.

Prijs: per stuk : € 3,00; per 5 stuks: € 12,50; per 10 stuks: € 25,00
De prijzen zijn incl. administratie- en verzendkosten (Nederland)
Bestellen: http://webshop.indieherdenking.nl/nl/

SHOPDEN
BORCA ONLINE
Borca Online Computer Service
Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806
www.borca-online.nl

Wilt u familie, vrienden of leden van uw club of vereniging gratis abonnee maken? Gebruikt u dan dit formulier

10.12

NICC Magazine

e-mail adressenlijst

	NAAM	*e*–MAIL ADRES
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

Deze e-mail-adressenlijst 'knippen en plakken' en versturen naar e-mail: info@indisch-centrum-denhaag.nl of printen en versturen per post (voldoende frankeren) naar: Administratie NICC Magazine # Newtonstraat 660 # 2562 LA Den Haag